LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 14 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, vasario (February) 21, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Apie mūsų vajininkus.
Valys Bunkus.
Jų "kongresas".
St. Barzduko kalba.

Rašo **R. Mizara**

Šie krislai rašomi dar prieš metinį mūsų laikraščio kooperatyvo suvažiavimą.

Stebiu praėjusio vajaus rezultatus. Pirmiausia, aišku, puola į galvą žmonės, kurie gavo premijas.

Deja, ne visi vajininkai atsistoja į priešakį savo tikrais vardais. Štai, 1-ąją dovaną, sako "Laisvė", laimėjo Connecticut valstijos vajininkai. Kas jie? Neįvardinti. žinau, puikiai dirbo visa eilė mūsų draugų ir draugių, gyvenančių toje valstijoje. Ar nereikėtų apie juos parašyti spaudoje?..

—::—

Niujorko mieste daugiausiai vajuje dirbo **Valys Bunkus.** Jis ant savo pečių išvilko sunkiausią naštą ir dėl to laimėjo antrąją premiją.

Valys yra jaunesniosios mūsų kartos veikėjas. Profesijos jis — siuvėjas ir kasdien vyksta į darbą, į fabriką. "Laisvės" reikalams jis skyrė tik vakarus ir savaitgalius. Vyko pas skaitytojus, atnaujino prenumeratas, uoliai ieškojo naujų.

— Tik sekmadieniais aš galėjau pas ją nuvykti,— pasakoja Valys.— Ji buvo išvykusi į bažnyčią ant ankstyvesnių mišių... Na, kaip čia dabar bus, galvoju. Bet štai jos dukra ima ir sumoka motinos prenumeratą...

—::—

V. Bunkus—visuomenės veikėjas: jis priklauso Aido chorui, yra LLD 1-osios kuopos pirmininkas, LDS 1-osios kuopos pirmininkas. Jis, beje, yra LDS iždo globėjas.

Sveikatos, mielas Valy!

—::—

Didžiulės pagarbos verti visi mūsų vajininkai — ir tie, kurie gavo premijas, ir kurie jų negavo.

—::—

Lietuviškieji "veiksniai" Argentinoje buvo sušaukę "Pietų Amerikos lietuvių kongresą". Kiek ten jų iš viso dalyvavo, kol kas nėra aišku. Tiek žinoma, vyskupas Brizgys atlaikė iškilmingas pamaldas.

Be Brizgio, ten buvo ir kitų iš JAV "paslų"—pav. **St. Barzdukas,** kaž kokios "bendruomenės" vadovas.

Pasak "Dirvos", Barzdukas kaž kur sakęs: "mes visi plačiai išsklaidyti mažos lietuvių kolonijos vaikai privalome likti vienos šeimos nariais, kurią jungtų bendra kalba ir pasididžiavimas, jog "garbė yra būti lietuviu!"

Gražiai pasakyta, ar ne? Barzdukas ten kur nors pasakė ir kitų dalykų, vertų įsitėmyti:

"Katalikų Bažnyčia, kurios bažnyčių statybai JAV lietuviai yra sudėję milijonus dolerių iš sunkiai uždirbtų grašių, nebesistengia išlaikyti lietuvybės, pastatytieji rūmai, kaip ir kitokios patalpos administruojamos arkivyskupų ir vyskupų ir neatsiklausus perduodamos airių ar kitų kunigų dispozicijon..."

Jeigu p. Barzdukas nori išlaikyti lietuvybę, tai visupirmiausiai reikia darbuotis, kad kultūriniai ryšiai būtų kuo tampriausi tarp lietuvių išeivių ir jų motinos, gimtosios žemės, Tarybų Lietuvos.

Jūsų "bendruomenė", ponai, šiandien yra klerikalų rankose. Jūs Lietuvių darbo žmonių doleriais išstatytos bažnyčios, salės, aišku, netarnauja lietuvybei.

—::—

Mane stebina ne tai, kad **Walter Reuther** atsisako griežti antruoju smuiku. Mane stebina, kad ligi šiol Reutheris tylėjo ir kentėjo, matydamas, kaip darbo aristokratija, Meany vadovaujama, pavergė darbo žmones amerikiniam imperializmui.

Mes, aišku, ne už darbininkų judėjimo skaldymą; mes už tai, kad unijinis darbininkų judėjimas būtų gyvas, tvirtas, sąlydus, kad jis tartų žodį kiekvienu svarbesniu tautiniu ir tarptautiniu klausimu.

Vokiečių Kompartija kviečia atmesti reakcinę politiką

Berlynas.—Vokietijos Komunistų partija atsišaukime į savo šalies liaudį primena, kad Bonos koalicinė vyriausybė nors ir dangstosi taikos skraiste, bet neatsižada nei vieno iš savo revanšistinių tikslų.

Kaip žinia, ji atsisako pasirašyti branduolinio ginklo neplatinimo sutartį, kurią pasirašė dauguma valstybių. Ji neatsiriboja nuo militarizmo ir neonacizmo politikos. O tai pavojingas kursas.

Kompartija todėl ragina Vakarų Vokietijos gyventojus kovoti, kad šis pavojingas Bonos vyriausybės kursas būtų nutrauktas, kad būtų vykdoma nauja, taiki politika, kurios pagrindu turi tapti atsisakymas bet kuria forma turėti atominį ginklą, atsisakymas visu teritorinių pretenzijų, Vokietijos Demokratinės Respublikos pripažinimas ir normalių santykių užmezgimas tarp abiejų Voketijos valstybių.

Nauja partija Olandijoje

Haga. — Olandijos parlamentiniuose rinkimuose pasirodė nauja Demokratų partija, jaunuolių remiama; laimėjo 7 vietas. Katalikų partija prakišo 8 vietas, socialistai pralaimėjo 6 vietas.

Rajone 36 bibliotekos

Telšiai. — Šiame rajone šiuo metu yra 36 bibliotekos, kurios turi beveik 24 tūkstančius skaitytojų.

Penkioms bibliotekoms suteiktas puikaus darbo biblioteko vardas. Gerai dirba ir kitos kultūros istaigos. Praeitais metais išaugo ir sustiprėjo jų materialinė bazė.

Wilsonas ir Kosyginas baigė Pabaltijo skolų ginčą

Londonas. — Anglijos premjeras Wilsonas ir Tarybų Sąjungos premjeras Kosyginas baigė daugelio metų ginčą dėl finansinių transakcijų nuo to laiko, kai Lietuva, Latvija ir Estija įsijungė į Tarybų Sąjungą 1940 m.

Anglija reikalavo iš Tarybų Sąjungos daugiau kaip 30 milijonų dolerių atlyginimo už Pabaltijos respublikose konfiskuotas Anglijos nuosavybes, paskolas ir kitokias skolas. Tuo pačiu metu Tarybų Sąjunga reikalavo iš Anglijos grąžinti Pabaltijo respublikų užšaldytą Anglijos bankuose auksą, kuris sudaro apie 25 milijonus dolerių.

Mirė pirmas ambasadorius

Paryžius.—Čia mirė William Bullitt, pirmasis Jungtinių Valstijų ambasadorius Maskvoje, kai Roosevelto administracija užmezgė diplomatinius ryšius su Tarybų Sąjunga.

Nauja valstybė

Antigua. — Vasario 27 d. Antigua sala pasiskelbs nepriklausoma valstybe. Tai bus 132-oji valstybė pasaulyje.

Ši nedidelė sala su 80,000 gyventoių yra Britų Vakarinėse Indijose, apie 300 mylių nuo Puerto Riko. Kolumbas ją surado 1493 m. Po to prancūzai ją buvo okupavę. 1667 m. anglai nugalėjo prancūzus ir iki šiol tą sala valdė.

Cukraus nendrių auginimas — svarbiausia pramonė, kuri vra anglu savastis. Jungtinės Valstijos jau turi toje saloje dvi raketų stotis, o dabar statosi trečia.

Antigua respublikos premieras Vere C. Bird yra Darbo partijos vadovas. Pildomoji taryba susideda iš 7 narių, kongresas iš 14, senatas—10.

Nedarbas žymiai didėja Vakarų Vokietijoje

Bonn. — Vakarų Vokietijoje nedarbas žymiai padidėjo pereitų metų pabaigoje ir šių metų pradžioje.

Dabar bedarbių skaičius siekia daugiau kaip 621,000 arba apie 3 procentus bendros darbo jėgos.

Reikalauja baigti kolonializmą

Jungtinės Tautos, N. Y.--Generalinis sekretorius U Thant, raportuodamas kolonijų reikalams komitetui, pažymėjo, kad kolonijų laisvinimas turėtų būti šiais metais baigtas.

Komiteto sąraše yra 51 kolonija, kurios tebėra svetimų kolonistų kontrolėje. Portugalija ir Anglija dar turi nemaža kolonijų, kurios reikalauja nepriklausomybės. Kruvina kova siaučia Angoloje, Mozambique ir kitur. Tų kolonijų valdytojai nesiruošia pasitraukti.

Jungtinių Tautų asamblėjos 1960 m. priimtoje rezoliucijoje reikalaujama "skubiai ir besąlyginiai baigti kolonializmą ir visokias jo formas ir manifestacijas." Tos valstybės, kurios dar vis palaiko kolonijas, laužo Jungtinių Tautų čarterį ir peržengia pagrindines žmogiškumo teises.

Išpirko naftą iš anglų

Alžyras. — Nacionalinė naftos ir dujų transportavimo bendrovė supirko visas anglų naftos kompanijos akcijas Alžyre ir tapo visų degalų pripylimo priemonių ir stočių savininkė.

Vietnamas pasiruošes tartis

Hanojus. — Šiaurės Vietnamo laikraštis "Nhan Dan" rašo, kad vyriausybė pasirengusi tartis dėl taikos su Jungtinėmis Valstijomis, su sąlyga, jeigu bus besąlyginiai sulaikytas Š. Vietnamo bombardavimas ir kiti kariniai veiksmai.

Atnaujintas bombardavimas, rašo minimas laikraštis, žymiai pablogina taikai sąlygas. Bet jeigu būtų sulaikytas bombardavimas, tuomet būtų galima eiti prie derybų. Tačiau agresorius turi žinoti, kad jo spaudimas neprives prie jokios taikos.

Saigonas. — Pietų Vietnamo diktatorius Ky pasakė, kad ir jis kalba už taika, kuomet šis klausimas labai madoie. Bet taika ivyksianti tik tuomet, kai komunistai būsią sumušti.

72 milijonai sudaro JAV darbo jėgą

Washingtonas. — Federalinio Darbo departamento apskaičiavimu, darbo jėga Jungtinėse Valstijose pasiekė 72 milijonus. Nuo 1966 m. rugsėjo 1 d. darbininkų skaičius pakilo 1,200,000.

Tačiau bedarbių skaičius nesumažėjo — pasiliko 3.7 procentai visos darbo jėgos. Tai bus apie 4 milijonai bedarbių, priskaičius ir tuos, kurie jau nebegauna bedarbių apdraudos ir nebegali gauti darbo, ir oficialiai nebeskaitomi bedarbiais. Valdžia oficialiai skaito bedarbiais tik tuos, kurie ieško darbo.

Smerkia bombardavimą

Londonas.—Daugiau kaip 40 darbiečių parlamento narių pasiuntė prez. Johnsonui telegramą, smerkiant Šiaurės Vietnamo bombardavimo atnaujinimą.

Maskva. — Dienraštis "Pravda" rašo, kad reikia pagyvinti ateistų veiklą prieš religiją.

Maskva. — Dienraščio "Pravdos" 4,000 žodžių vedamasis atsišaukė į Kinijos liaudį nieko nelaukus prašalinti kliūtis socialistinei vienybei.

Renegato Mao diktatūra reikia panaikinti, tik tuomet bus galima Kinijai grįžti į socialistinę bendriją.

Dabar Mao šalininkai pasiutusiai puola Tarybų Sąjunga, net provokuoja nutraukti diplomatinius ryšius. Bet Tarybų Sąjungos vyriausybė ir žmonės turi daug kantrumo, tik klausimas kaip ilgai toji kantrybė ištęsės, "Pravda" pastebi.

Belgijos komunistai kovoja reakciją

Briuselis. — Belgijos vyriausybė pasiūlė reakcinį istatymui projekta, kuriuo numatoma padengti biudžeto deficitą, įvedus naujus tiesioginius ir netiesioginius mokesčius ir taupant kai kurias valstybines išlaidas.

Komunistų partija kviečia piliečius ir parlamento narius kovoti tą projektą. Pareiškime nurodoma, "kad visų parlamentarų, jaučiančių savo atsakomybę rinkėjams, pareiga yra užkirsti kelią šioms priemonėms, atiduodančioms šalį reakcijos ir bankų savavaliavimui."

Graikijos komunistai kovoja už viešumą

Atenai. — Graikijos Komunistų partija reikalauja parlamento, vyriausybės ir politinių vadų legalizuoti partiją.

Nuo 1947 metų Komunistų partija, reakcinio režimo uždrausta, nelegaliai veikė. Dabar ji ruošiasi viešumon išeiti.

Skurdas veja žemdirbius į didžiuosius miestus

Gainsville, Ala. — Negrai žemdirbiai, nuomininkai ar pusininkai, skurdo vejami į didžiuosius miestus, kuomet vakarinėje Alabamoje žemė mažai vaisių beduoda, kuomet vatos ir kitų derlių mažai begaunama.

Sumter pavietas gal būt daugiausia skurdo paliestas. Bendras metinis uždarbis šeimai daugiau nesiekia $585. Šitas pavietas skaitomas 36-asis visoje šalyje pasiekęs skurdo dugną. Bet karas skurdui tą pavietą dar vis nepasiekia.

Tūkstančiai negrų žemdirbių viską palikę iškeliavo duonos ieškoti į miestus, nors ir ten ne pyragai. Sumter paviete 1945 m. buvo 2,240 negrų žemdirbių, 1959 m. bebuvo 1,019, o 1964 m.—702.

Šešiolikoje pietinių valstijų buvo 1920 m. 704,000 negrų žemdirbių, dabar beliko tik 82,370.

Turizmas Jugoslavijoje

Belgradas. — Valdžios pranešimu, 1966 m. Jugoslavijoje lankėsi trys ir pusė milijono svetimšalių turistų ir atostogautojų. Tai 30 procentų daugiau, kaip 1965 metais. Jie čia praleido apie 150 milijonų dolerių. 110,000 amerikiečių lankėsi.

Vatikanas apgailestauja

Vatikano miestas. — Vatikano organas "Osservatore Romano" "giliai apgailestauja," kad prez. Johnsonas atnaujino Š. Vietnamo bombardavimą. Popiežius Povilas vis tik nenustoja vilties laimėti taiką Vietname.

Geras Laisvės dalininkų suvažiavimas

"Laisvės" Bendrovės dalininkų suvažiavimas įvyko vasario 19 d., savoje svetainėje, Ozone Parke, N. Y.

Direktorių pirmininkas Povilas Venta atidarė suvažiavimą. Pirmininku išrinktas Valys Bunkus, pagalbininku — Povilas Bečis. Sekretoriai — Jonas Lazauskas ir Ieva Mizarienė.

Išrinkta rezoliucijų ir nominacijų komisija: V. Bunkienė, P. Venta, W. Keršulis, I. Mizarienė ir A. Gilmanas.

Direktorių raportą pateikė pirmininkas P. Venta ir buvo vienbalsiai priimtas.

Iždininkė L. Kavaliauskaitė pateikė akauntanto finansini raportą. Vienbalsiai priimtas.

Manadžeris P. Buknyps savo raporte nusiskundė dėl sunkumų ir stokos darbininkų spaustuvėje. Finansiniai "L" gerai verčiasi, finansinis vajus buvo su kaupu išpildytas. Taipgi pavyko prenumeratų vajus. Mirusių vietas dapildome naujais skaitytojais. Tai geras dalykas. Šiemet pas mus padėtis neprasta. Ypač piknikai ir kitoki parengimai "L" naudai daug laikraščiui padeda. Pageidaujama ir šiemet nemažai ivairių parengimų. Raportas vienbalsiai priimtas.

R. Mizara pateikė platų redakcijos raportą, kuriame, tarp kitko, jis atžymėjo kad "Laisvė" visą laiką kovoja prieš karą Vietname, smerkia Kinijos maoistų siautėjimą, kovoja už darbo žmonių reikalus, prieš rasinę diskriminaciją, už pensijų padidinimą (raportas tilps sekamose "L" laidose).

Raportas buvo plačiai diskusuotas. Diskusijose daugelis dalininkų dalyvavo. Atsirado keletas naudingų pasiūlymų dėl turinio gerinimo. Dalininkai, abelnai imant, reiškė pasitenkinimą savo laikraščio turiniu ir džiaugiasi, kad mes turime jėgų tokį turiningą laikraštį išlaikyti, taipgi tikimės, kad ateityje mes pajėgsime dar daugiau jį gerinti.

R. Mizara padarė išvadas iš abelnųjų diskusijų.

Rezoliuciją laikraščio ir kitais klausimais perskaitė I. Mizarienė. Vienbalsiai užgirta.

Keletas vajininkų buvo pakviesti paaiškinti apie savo patyrimus vajuje. Jie nurodė, kad prenumeratų atnaujinimo ir naujų gavimo vajus gerai pavyko, nors ir reikėjo panešti kai kurių sunkumų.

Aukų su sveikinimais suplaukė $2,010.

S. Sasna mandatų komisijos vardu raportavo, kad dalyvauja 81 dalininkas.

Direktoriai išrinkti tie patys: P. Venta, G. Waresonas, M. Stakovas, V. Venskūnas, L. Kavaliauskaitė, J. Baltrušaitis, S. Vetchkis, J. Lazauskas, J. Rušinskas, V. Bunkienė, G. Diržuvaitis, A. Nevinskas. Vincas Čepulis išrinktas garbės direktoriumi.

Alternatai: A. Gilman, W. Keršulis, P. Šolomskas ir Wm. Malin.

Banketas buvo skaitlingas, puikus.

(Plačiau bus parašyta kitose laidose.)

Rep.

LAISVĖ LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Tarptautinėmis temomis

Tai, kas dabar vyksta Vakarų Vokietijoje, kelia nerimą daugeliui žmonių visame pasaulyje. Revanšistų sueigos, sujūzūlėjusių neonacistų siautėjimas, atominio ginklo siekimas, demokratinių jėgų persekiojimas — visa tai rodo, kad VFR pasiruošusi eiti tuo keliu, kuris ne taip jau seniai atnešė daugeliui tautų neapsakomas kančias.

Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimas apie pavojų, kylantį iš Vakarų Vokietijos, susilaukė plačių spaudos ir politinių bei visuomeninių veikėjų komentarų. Pareiškime, kuriuo Tarybinė vyriausybė kreipėsi į Europos ir kitų žemynų tautas, vyriausybes ir parlamentus, nurodoma, kad Vakarų Vokietijoje, praėjus daugiau kaip 20 metų po Potsdamo sutarties, ne tik neišgyvendinta nusikalstama hitlerizmo praeitis ir nacistinė dvasia, bet jos tebegyvuoja. Beveik nebėra dienos, kad Vakarų Vokietijoje nepasitaikytų nacistinių ar antisemitinių išpuolių.

Nacionaldemokratų partija — atvira neofašistinių tikslų reiškėja — turi savo atstovus Heseno ir Bavarijos landtaguose, siekė įsigalėti Bonoje. Neonacistai kalba apie neribotą Vakarų Vokietijos militarizmą. "Kas gali tokiomis sąlygomis garantuoti, sakoma Tarybinės vyriausybės pareiškime, kad Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje neatsiras koks nors naujas Hitleris ir dar su branduoliniu ginklu rankose? Niekas negali to garantuoti."

Kaip galėjo atsitikti, kad viso pasaulio pasmerktas nacizmas vėl išdrįsta kelti galvą Vakarų Vokietijoje? Į šį klausimą nesunku atsakyti, net paviršutiniškai žinant tai, kas dabar vyksta VFR. Niekam ne paslaptis, jog dabartinis VFR prezidentas Liubkė Hitlerio laikais statė koncentracijos stovyklas, jog dabartinis kancleris Kizingeris — buvęs uolus Gebelso ir Ribentropo pavaldinys, jog ministerijose ir armijoje knibždėte knibžda buvę nacistai ir net esesininkai. Nors kancleriai ir keičiasi, bet revanšizmo ir militarizmo politika pasilieka. Dabar bundersveras — viena galingiausių armijų.

Paskelbus Tarybinės vyriausybės pareiškimą, VFR politikai apsimetė esą įsižeidę, mėgino kalbėti apie Bonos taikingumą. Vienoje savo kalbų kancleris Kizingeris bandė įrodinėti, kad pareiškime esą "seni kaltinimai," ir mėgino reklamuoti "naują politiką." Kad visa tai yra tik tušti žodžiai, rodo VFR politikų pastangos nepasirašyti sutarties dėl branduolinio ginklo neplatinimo.

Pasaulio tautos, trokštančios taikos ir siekiančios tarptautinio įtempimo sumažinimo, vertina VFR politiką tik pagal faktus. Tarybinės vyriausybės pareiškimą jos sutiko kaip balsą, raginantį pasaulį budėti, kaip balsą, kurį privalo išgirsti visi, kas nori išsaugoti taiką.

Kam naudingos provokacijos Pekine

Įvairių šalių telegramų agentūros, laikraščių korespondentai praneša apie vadinamąjį "antrąjį kultūrinės revoliucijos etapą" Kinijoje. Pradėję "kultūrinę revoliuciją," chunveibinai nepajėgė susidoroti su savo uždaviniais, todėl į veiklos areną išėjo naujas Mao Cze-duno šalininkų būrys— czaofaniai ("revoliuciniai maištininkai"), kuriuos remia ištikimi Mao armijos daliniai.

Pagrindinis "maištininkų" uždavinys — "paimti valdžią" į savo rankas, sutriuškinti partinius ir valstybinius organus. Norskai kuriose provincijose "maištininkai," armijos padedami, prievarta paėmė valdžią, tačiau daugelyje vietų jie sutinka didžiulį partinių, valstybinių organų net atskirų karinių dalių pasipriešinimą.

Korespondentai iš Pekino praneša apie masinius suėmimus Kinijoje. Daugelis įžymių žmonių suimama kaip "kontrrevoliucinių grupių" dalyviai. Chunveibinai ir czaofaniai kankina juos, kad šie prisipažintų padarę "kontrrevoliucinius nusikaltimus." Maištininkai išvaikė Laikinąjį Kinijos komjaunimo CK sekretoriatą, paskelbę senuosius komjaunimo vadovus "juodaisiais banditais." Pekino gatvėse pasiroė lapeliai, kuriuose chunveibinai ragina "nuversti" visos Kinijos liaudies atstovų susirinkimo nuolatinio komiteto pirmininką Čžu De. Išleistas oficialus įsakymas suiminėti kiekvieną, kas "stoja prieš pirmininką Mao."

Dabartinė Kinijos vadovybė pradėjo tokią antitarybinę kampaniją, kuri neturi pavyzdžio tarpvalstybinių santykių istorijoje. Prie TSRS ambasados Pekine nesiliauja chuliganiški veiksmai ir provokacijos, kurie įgauna barbariškiausias formas. Chunveibinai ir "maištininkai" užpuldinėja tarybinius diplomatus bei kitų įstaigų darbuotojus, vykdančius savo pareigas, neleidžia jiems pasirodyti miesto gatvėse.

Eilinis aktas, kurį organizavo Kinijos valdžia antitarybinei isterijai palaikyti, buvo Maskvoje, Raudonojoje aikštėje, įvykusios provokacijos dalyvių "iškilmingas" sutikimas.

Chuliganiški veiksmai ir provokacijos organizuojamos taip pat eilės kitų socialistinių šalių piliečių atžvilgiu.

Tarybų Sąjungos vyriausybė paskelbė pareiškimą, kuriame pabrėžiama, kad visa atsakomybė už padarinius, kuriuos gali sukelti neteisėti aktai prieš Tarybų Sąjungos ambasadą ir KLR teritorijoje esančius tarybinius piliečius, tenka Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybei, kad Tarybų Sąjunga palieka sau teisę imtis priemonių savo piliečių saugumui ir savo teisėtiems interesams ginti.

Pasaulio komunistai, broliškosios Komunistų partijos su nerimu seka įvykius Kinioje. Kaip pareiškė vienas iš vadovaujančių JAV Komunistų partijos veikėjų Džeimsas Dženksonas, Mao Czeduno šalininkų sukeltas Kinijoje politinis chaosas kliudo kinų liaudžiai paremti kaimyninę Vietnamo liaudį, kovojančią prieš amerikinius intervent us. Imperialistų dėmesį taip pat patraukia tai, kad Kinijos vadovai, šmeiždami ir puldami TSKP ir vadovaujančius Tarybų Sąjungos veikėjus, toli pralenkė net užkietėjusius komunizmo priešus.

V. Petkevičienė

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

TEGU SAKO ŽODĮ IR LIETUVA

Mums svarbu visuomet išgirsti svarbų žodį visokiais didžiais klausimais. Šiandien mes gavome Vilniaus "Tiesą" ir joje yra įsidėmėtinas dalykas apie šių dienų Kiniją. Vasario 12 dienos laidoje skaitome:

Vilnius, II. 11. (ELTA). Tai, kas dabar vyksta Kinijoje, siaubinga. Mao Cze-duno klika stumia šalį į viduramžius. — Tokią vieningą nuomonę pareiškė Vilniaus namų statybos kombinato darbininkai, inžinerijos-technikos darbuotojai ir tarnautojai protesto mitinge prieš Kinijos vadovų antitarybinę politiką ir provokacinius veiksmus tarybinės ambasados Kinijoje darbuotojų atžvilgiu.

— Pekino lyderiai savo antitarybiniu triukšmu siekia atitraukti Kinijos liaudies dėmesį nuo savo politikos nesėkmių, nustūmusių šalį prie katastrofos ribos, — pasakė formavimo cecho darbininkas G. Masalskis. — Mao Cze-duno klikos kurstomi chunveibinai kelia ranką prieš tarybinę liaudį, kuriai teko pagrindinė kovos prieš hitlerinius fašistus našta, kuri sutriuškino rinktinę Japonijos militaristų kariuomenę ir suteikė didžiulę pagalbą Kinijos liaudžiai jos revoliucijoje ir taikiojoje statyboje. Bet tegul žino skaldytojai iš Pekino, kad tarybinių žmonių kantrybė turi ribas!

Kombinato moterų tarybos pirmininkė N. Chitrova pasipiktinusi pasmerkė provokaciją, kurią sausio 25 d. suorganizavo Kinijos ambasada Raudonojoje aikštėje prie pačios brangiausios kiekvienam tarybiniam žmogui vietos — Vladimiro Lenino mauzoliejaus.

— Mūsų moterys, visas kolektyvas, kaip ir visi tarybiniai žmonės, karštai pritaria ir remia Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimą ir ryžtingai protestuoja prieš Kinijos vyriausybės leidžiamą savivalę Pekine gyvenančių tarybinių žmonių atžvilgiu.

Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimą vieningai palaikė mitinge taip pat pasisakę kombinato viršininkas Š. Liubeckis, betono maišymo cecho meistras V. Žarkauskas, formavimo cecho viršininko pavaduotojas M. Levitas.

Rezoliucijoje, kuri bus nusiųsta Kinijos ambasadai Maskvoje, įmonės kolektyvas vieningai palaikė leninio TSKP CK pastangas sutelkti tarptautinį komunistinį judėjimą ir pasmerkė gėdai Mao Cze-duno grupuotę mėginančią padaryti žalą pažangos jėgoms, kovojančioms už demokratiją ir socializmą.

PROTESTUOJA VILNIEČIAI

Pareikšti griežtą protestą skaldytojiškai Kinijos vadovų politikai, kuria siekiama toliau aštrinti santykius su Tarybų Sąjunga į mitingą gausiai susirinko Vilniaus kuro aparatūros gamyklos dirbantieji.

Atidarydamas mitingą, įmonės partinio komiteto sekretorius I. Komčenkovas pažymėjo, kad tarybinė liaudis, visi dori žmonės giliai pasipiktinę vis naujais provokaciniais Kinijos vadovų skatinamais vaiksmais prieš pirmąją pasaulyje socialistinę valstybę, jos atstovus Kinijoje.

— Šiais veiksmais, — pasakė mitinge gamyklos direktorius O. Didžiulis, — ne tik siekiama suardyti socialistinės stovyklos vienybę, bet ir faktiškai padedama Amerikos agresoriams, kariaujantiems nešvarų karą.

Tribūnoje — šlifuotojas-derintojas J. Borusevičius.

Prisimenant tai, kiek padėta Kinijai, — sako jis, — tiesiog nesuprantama, kaip galima įžeisti tarybinę liaudį, ilgus metus padėjusią Kinijai. Taip elgtis gali tik žmonės, apakinti didžiavalstybinio šovinizmo, fanatizmo, žmonės be garbės ir sąžinės.

Mitingo dalyviai vieningai priėmė rezoliuciją, kuri bus pasiųsta Kinijos ambasadai Maskvoje.

Protesto prieš kiniškuosius skaldytojus mitingai taip pat įvyko Vilniaus garvežių depe ir statybinių apdailos mašinų gamykloje.

— Šie žodžiai skambėjo šiandien, vasario 11 d., "Spartos" fabriko darbininkų, inžinerijos-technikos darbuotojų ir tarnautojų mitinge. Susirinkusieji griežtai pasmerkė skaldytojišką Mao Cze-duno grupuotės politiką. Žmonės atėjo su plakatais, kuriuose reikalaujama nutraukti šmeižtus ir provokacijas prieš tarybinę liaudį.

—Gėda Kinijos vadovams,— pasakė innžinierius V. Gudaitis, — kurstantiems šovinistines nuotaikas ir siekiantiems sukiršinti Tarybų Sąjungos ir Kinijos tautas.

—Tik internacionalizmo jausmo netekę žmonės,— pažymėjo senas komunistas O. Redlichas, — gali suardyti tuos šventus draugystės ir solidarumo jausmus, kurie sieja dvi didžiąsias šalis. Man asmeniškai teko dalyvauti, teikiant karinę pagalbą Kinijai kovoje prieš užsienio interventus. Aš giliai pasipiktinęs, kad Mao Cze-duno klika atvirai tyčiojasi iš tarybinių žmonių pasiaukojimo.

Darbininkų vardu, — pareiškė mezgėja I. Miroškina, — reikalauju nutraukti išpuolius prieš Tarybų šalį, kuri pirmoji pasaulyje iškėlė komunizmo vėliavą. Musų atsakymas — dar našesnis darbas vardan šviesaus rytojaus.

Pasipiktinę apie Kinijos vadovų provokacijas kalbėjo partinio biuro sekretorė M. Šulman, inžinierė A. Gailiušienė, komjaunimo organizacijos sekretorė L. Kamereva, meistro padėjėjas H. Plytnikas ir kiti mitingo dalyviai.

Protesto rezoliuciją nutarta nusiųsti Kinijos ambasadai Maskvoje.

PARLAMENTO RINKIMAI INDIJOJE

Didžiulėje Indijoje vyksta parlamento deputatų rinkimai. Kandidatų į deputatus daug ir juos stato visokios partijos. Bet didžiausia stambiausia politinė partija yra Kongreso partija, kuri ir šiuo tarpu yra valdžioje.

Indijos vyriausybės priešakyje stovi **Indira Ghandi,** ir jai rūpi pasilikti valdžioje ir toliau. Bet ji pasiliks ministrų pirmininko vietoje tik tuomet, jei parlamente bus dauguma jos partijos deputatų.

Dėl to ponia Gandhi pasileido į provinciją sakyti prakalbų. Orissa valstijoje jai bekalbant, jos oponentai pradėjo svaidyti į ją akmenimis. Vienas ir pataikė Indirai tiesiai į veidą — sudaužė, nubalnojo nosį. Vadovė buvo nuvežta į ligoninę ir nosis buvo subandažuota. Tuomet ministrų pirmininkė ir vėl leidosi sakyti prakalbas.

Baisus skurdas, vargas, tamsybė viešpatauja Indijoje. Yra nemaža, bet pikta indų sekta, kuri karves laiko šventomis, atsisako jas piauti mėsai ir puola tuos, kurie piauna ir valgo tų galvijų mėsą. Bado metu, kai žmogus valgo visokiausius gyvius, jis negali karvės bei buliaus pasipiauti!

Yra Indijoje visokių tautų tautelių su savitomis tradicijomis, su skirtinga kalba. Jos nori platesnių laisvių. Yra Indijoje radžių (kunigaikščių), nežinančių kur pinigus dėti. Yra ten daug milijonų vargdienių, neturinčių jokios pastogės, — gatvėse "gyvenančių". Bet dauguma Indijos žmonių į ateitį žiūri su viltimi, kad rytojus atneš giedresnį gyvenimą. Indijai daug padeda atsistoti ant kojų Tarybų Sąjunga.

Įdomių apie Indiją žinių paduoda APN korespondentas Vadimas Kasis. Jis rašo:

Neseniai, važiuodamas per Delį, patekau į senąją miesto dalį, kur daug mažų dirbtuvėlių ir amatininkų krautuvėlių. Čia stengiamasi, kad praeivis pamatytų viską, todėl viskas išdėstyta gatvėje. Triukšminga, žmonės laisvai kalbasi, viskas paprasta.

Nori pasikalbėti su amatininku — atsitūpk — kėdžių čia niekas nevartoja — ir šnekėkis sau. Jei nori pasigrožėti, kaip iš bronzos lakšto meistras pagamina siaurakaklį ąsotį vandeniui, — sustok ir žiūrėk.

Vienoje tokioje dirbtuvėlėje pastebėjau ant užpakalinės, vienintelės sienos, plakatuką. Jis buvo hindi kalba. Tiktai skaičius "40" buvo parašyta arabiškais skaitmenimis. Ką tai galėjo reikšti? Gal tai koks pasižadėjimas? Ne, ne pasižadėjimas. Taip pat ne dirbtuvės numeris ir ne jos patentas. Plakatukas pasakojo, kad su Tarybų Sąjungos pagalba Indijoje dabar statoma daugiau kaip 40 stambių objektų svarbiausiose pramonės šakose —— juodojoje metalurgijoje, mašinų gamyboje, energetikoje, išgaunant ir perdirbant naftą, kasant anglį.

Paklausiau meistrą, kodėl jo dirbtuvėlėje kaba šis plaktukas (beje, greta ant sienos buvo pakabintas nupieštas dievo Krišnos atvaizdas). "Čia nėra nieko nuostabaus,—oriai atsakė vaikinas.—Tarybų Rusija mūsų bičiulė. Ji mums padeda. Tegu ne tik aš, bet ir daugiau žmonių žino, kiek gamyklų statome su jos pagalba. Tegul tai sužino visi, kurie ateina į mano dirbtuves. Aš Indijos — Tarybų Sąjungos draugystės draugijos narys". Viskas pasidarė aišku.

Ėjau siauromis senojo Delio gatvelėmis, ir atmintyje kilo pavadinimai man žinomų Indijos miestų, kuriuos kadaise aplankiau. Senovinis Chardvaras, išsidriekęs Himalajų priekalniuose, anksčiau garsėjo kaip tikinčiųjų lankomi vieta. Dabar tai stambus šios srities monės centras.

Čia iškilo su TSRS pagalba statomos elektrinių įrengimų gamyklos korpusai. Kitas pietų Indijos miestas — Neivelis. Pamenu dulkėtas gatves, varginguos namiūkščius, dykvietes. Dabar, kaip sako liudininkai, tų vietų nebegalima atpažinti. Čia su tarybinių specialistų pagalba išaugo stambi ŠEC, kuri pagamina 600 tūkstančių kilovatų energijos.

Mike Davidow

Ar miestų majorai nenusileidžia prez. Johnsonui kovoje su skurdu?

"Realistino" vardan miestų majorai per visą kraštą pasiduoda kovoje padaryti mūsų miestų krizės išsprendimą pirmos eilės uždaviniu. Ir tai dar prieš prasidėjus veikti 90-tam kongresui!

Andai Detroito majoras James P. Cavanagh, National Conference of Mayors prezidentas, pasakė: "Nors mes jaučiame, kad programos nėra pakankamai finansuojamos, mūsų pareiga yra laikytis to, ką mes turime."

Ką miestai "turi" ir ko majorai turės "laikytis," yra 412 milijonų dolerių, išskirtų 89-tame kongrese, kad išlaikyti gyvą prezidento miestams pasiūlytą programą. Tai nelabai įspūdinga suma, bet ji turi patenkinti prezidento pareikalavimą 1966 m. sausio mėn. "pašalinti blogybėms visoje Demonstration Cities zonoje." Ši zona apimtų mažiausiai 50 arba 60 miestų.

Tačiau pats prezidentas savo Model City pareiškime 1966 m. pabrėžė, kad "maždaug 4 milijonai miestų šeimų gyvena sąlygose, kurios neatitinka padoraus gyvenimo standartų."

Nereikia turėti daug žinių aritmetikoje, kad apskaičiuoti, kiek "blogybių" galima pašalinti su 412 milijonų dolerių. Tačiau ir tai nedidelei sumai 90-tame kongrese gręsia pavojus!

-:- -:- -:-

Vienas Texaso demokratas ir artimas prezidento draugas kongresmanas Geo. H. Mahon, House Appropriations Committee pirmininkas, 90-jo kongreso išvakarėse pareiškė, kad visos ne gynybinės išlaidos susidurs su sunkumais, ir kaipo pavyzdį nurodė į Demonstration Cities" Programas ir nuomos subsidijas. Jis tai pavadino "atrinkimu grūdų nuo pelų."

Kiek dar galima apkarpyti prezidento nuomų subsidijos programa, galima spręsti iš to, kad kongresas buvo prašomas išskirti 5 milijonus dolerių subsidijavimui nuomos 14,000 neturtingų šeimų, kai jie užims butus 1968 metais.

Sustabdant pigių valstybinių butų statybą, plečiantis lūšnynams ir kada tokia valstija, kaip New Yorko, neišskiria pigiems butams fondų, prezidentas PRAŠO tiktai 290 milijonų dol. pigiems valstybiniams butams statyti.

Johnsono vyriausybės dėmesio centru dabar yra miestų problemų "tyrinėjimas." Kai nėra pakankamai pinigų, atsiras daugybė studijų, statistikų ir raportų.

"Realistinis" priėjimas prie dalyko reiškia, kad dabar prasidės arši kova tarp miestų majorų už trupinius likusį po išskyrimo 73 bilijonų dol. kariniams tikslams ir 22 bilijonų dol. karui Vietname.

Grumtynės jau prasidėjo.

Praėjusią savaitę New Yorko majoras Lindsay bandė užbėgti už akių savo kolegoms, ištraukdamas į numatomą kapitalinį biudžetą 1967-68 metams 25 milijonų dol. sumą kaip New Yorko miesto dalį Model City programoje. Miestai turi įnešti 20%, o likusius 80% duoda federalinė vyriausybė. Tokiu būdu, daugiausia, ko gali tikėtis New Yorko miestas, yra 100 miljonų dol. "blogybėms pašalinti."

Kitiems majorams vargu ar pavyks gauti tokį "kąsnį" iš likusio trupinio. Taip "realistinis" kursas, nubrėžtas Cavanaugh, bus patogus Mahonui ir respublikonų-dixiekratų koalicijai kongrese.

Bet kartu tai reiškia lūšnynų plitimą, perkrautas ir pasenusias mokyklas ir ligonines, aukštesnius pravažiavimo tarifus su mažesniais patogumais, ir visa tai didėjant vetiniams ir federaliniams mokesčiams.

Praėjusį rugpiūtį, kalbėdamas Senato posėdyje apie mūsų miestų krizę, majoras Lindsay pasakė komitetui, kuriam pirmininkavo sen. Abraham Ribicoff, kad kasmet reikėtų 5 bilijonų per artimesnį dešimtmetį tam, kad New Yorkas taptų "tinkamu gyventi."

Reikalo aktualumui pademonstruoti majoras pakvietė kongresmanus pabuvoti patiems miesto "ugnies linijoje."

(Iš "Workerio" vertė)
I. V.)

Ragina bausti klanus, riboti girtavimą

Raleigh.--N. Carolinos gubernatorius Dan K. Moore, kalbėdamas valstijos legislatūroje, ragino išleisti įstatymą, kuriuo pasiremiant būtų galima bausti Ku Klux klano narius už kryžių deginimą, bažnyčių sprogdinimą ir kitus prasižengimus po 10 metų kalėjimo arba $10,000 pinigais arba abejomis bausmėmis.

D. K. Moore taipgi siūlo naują įstatymu žymiai apriboti girtavimą.

Julius Būtėnas

Korespondentų mugė.--Kaip jie apeidavo cenzūrą

Įvairių politinių srovių ėjusieji laikraščiai buržuazinėje Lietuvoje stengėsi užkariauti skaitytoją; tuo tikslu redaktoriai iš kailio nėrėsi, kad būtų vienas už kitą patrauklesni, įdomesni. Reporteriai, iškišę liežuvius, lakstydavo po teismus, po susirinkimus, suvažiavimus, rankiodami kronikai žinutes.

Betgi kur tu vienas visur sulakstysi, juo labiau, kad pasitaiko kai kurie renginiai tuo pačiu laiku. Todėl reporteriai, nepaisydami savo darbdavių politinio ir nacionalinio margumo, buvo sudarę savotišką cechą dalindavosi informacija.

Štai Konrado kavinėje iš ryto prie stulpo staliukas apsultas žurnalistų. Susirūkę, užgule kažką, patylukais šnabždasi, žvmi bloknotuose. Čia ir "Lietuvos žiniu" Kauneckis, ir "XX amžiaus" Rinkevičius, ir "Lietuvos aido" Razma, ir "Idiše štime" Rabinavičius.

—Tu buvai apygardos teisme?

—Buvau. O kas buvo tribunole?

—Turi ką įdomaus?

—Turiu.

—Leisi?

—Ne, man netinka. Gal pervarvti per savo. Aukštas valdininkas bylinėjosi su tarnaite dėl dviejų litų. Žinoma, jei praleis cenzūra...

Cenzūrai apeiti rasdavo įvairių būdų. Sakysim, vienas reporteris turi patikimos ir įdomios informacijos apie tautininkų rietenas su voldemarininkais. Tautininkai labai nenorėdavo, kad tai išeitų viešumon.

—Duokit man. Pabandysiu,—ima Rabinavičius.

Rabinavičius mokėdavo informaciją taip aptraukti migla, kad cenzorius neapsižiūrėdavo. Be to, "Idiše štime" lietuviu skaitytojui neprieinamas, tai ir cenzorius kartais pro pirštus pažiūrėdavo. O po poros dienų kurio lietuviško dienraščio kronikoje pasirodo informacija: "Idiše štime" rašo...

Apsišarvavę kronikos eilutėmis, reporteriai dirst į laikrodžius: laikas bėgti į redakcijas. Tuojau visi pakyla, gėrę negėrę meta centus už kavą ir dumia kas sau, lyg tie dvylika brolių juodvarniais lakstančių...

Katalikų aukštoji hierarchija šaukdavo savo pasitarimus, konferencijas, kur uodas neįkiš nosies. Bet po kelių dienų, žiūrėk, "Lietuvos žiniose" rašoma apie vyskupų pasitarimus, apie jų nesutarimus.

—Iš kur jūs gaunate tokių informacijų? — klausiu kartą. — "XX amžiaus" reporteris "paskolina"?

—Ne, ir jis nieko nežino. Mes gauname per kelintas rankas. Matai tie prelatai ir kanauninkai taip taip pat nesutaria, vieni su kitais turi savo saskaitų. Iš juos ir ateina žinios... Kai kurie dienraščiai turėjo korespondentų užsienyje. Na, o kitų šalių laikraščiai išlaikė korespondentus Lietuvoje. Todėl kartas nuo karto pasirodydavo laiškai iš Paryžiaus, iš Berlyno, iš Varšuvos, netgi iš Pietų Amerikos. Vienu metu "Lietuvos žiniose" įdomius reportažus apie Argentiną rašė korespondentas, pasirašinėjęs St. Žiemio slapyvardžiu. Jo reportažuose buvo aprašoma graudi lietuvių emigrantų padėtis, skurdas, nedarbas. Būdavo žiniu ir apie Argentinos valdžios suktybes, aukštų valdininkų korupcija.

Kaune, Laisvės alėjos pradžioje sėdėjo Argentinos konsulas Barsantis, kuris pasirvžo žūt būt sužinoti, kas tas jo atstovaujamos šalies "šmeižikas." Jisai, kaip ir visi konsulai, turėjo vertėja, mokanti lietuvių ir ispanu kalbas. Viena syki tasai vertėjas užeina į "Lietuvos žiniu" redakciją ir tarp kitko paklausia:

—Kas tas Žiemys, kuris tokius įdomius straipsnius rašo? Man labai patinka. Ar tai jo tikra pavardė?

— Ne, slapyvardis. Jo tikra pavardė Miščikas.

—Tikrai? Idomiai rašo. Gabia turi pluksna.

Stasys Miščikas iš Lietuvos emigravo dėl fašistinės valdžios persekiojimu. Isikūres Pietu Amerikoje, Argentinoje, jis po kurio laiko ėmėsi plunksnos. Bet neilgai: Barsantis pasistengė: Miščikas - Žiemys buvo ištremtas iš Argentinos kaip nepageidaujamas gaivalas, ir idomūs reportažai nutrūko.

Kas vartys buržuazinio laikotarpio periodinę spauda, nežinodamas aplinkybiu, nustebs kai kuriu laikraščiu laužymu. Kartais ižanginio straipsnio vietoje idėtos kakavos, likeriu reklamos, neretai ir straipsniu vidurvie keisti reklaminiai intarpai, kitur straipsniai be pabaigos. "Nemokėio redaguoti, nemokėio rašyti." —padarys išvadą spaudos istorikas.

Nereikia skubėti su išvadomis — tai cenzoriaus "redakciia." Tuščiu vietu negalima palikti, perlaužyti, idėti kita straipsni ir vėl bėgti cenzūron nėra kada. Suvėlinai išleisti laikraštį—nuostoliai. Na, tai ir atsirasdavo šitokios reklamos ne joms skirtose vietose.

Apie 1931 m. vieno laikraščio kronikoje galima užtikti tokių informacijų: toks ir toks pilietis namie nenakvojo... Iš tikrųjų toks pilietis ištremtas į Varnių koncentracijos stovyklą arba pasodintas kalėjiman! Ir šitaip būdavo apeinama cenzūra...

J. Būtėnas

Nauja autobusų stotis

Šiauliai.—Pastatyta nauja autobusų stotis iš betono ir stiklo su visais keleiviniais patogumais. Erdvios šviesios patalpos.

Pirmame aukšte įrengtos kasos, keleivių laukimo salė, motinoms ir vaikams kambarys, bagažinė, bufetas. Antrajame — vairuotojų bei konduktorių poilsio kambariai, dispečerinė ir kitos patalpos.

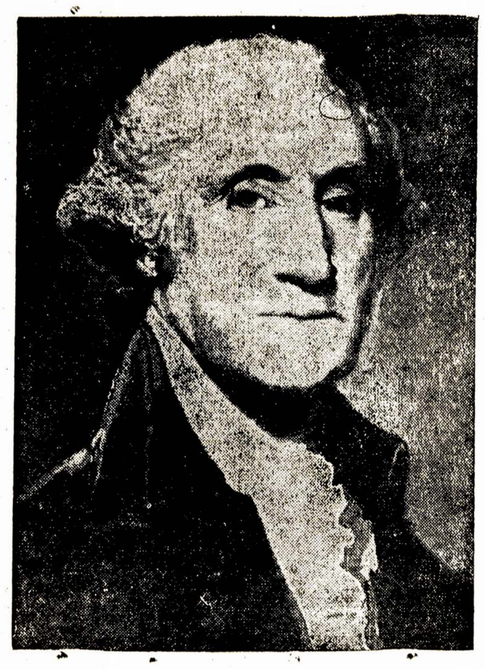

George Washington -- His Heritage to America

In the year 1797, just 170 years ago, in the month of March, George Washington returned to his home at Mount Vernon in the state of Virginia. He had just finished serving two terms as President of the newly formed United States of America — eight years which had seen him establish practices that have become the traditions of the American presidency.

As leader of the armies of the rebelling English colonies, out of which the new nation was to be formed, he had shown courage and genius. He had known to accept the suggestions of the many foreign officers who had volunteered to aid the Americans and when to politely reject proferred advice. He had led the poorly equipped and struggling colonies to independence and statehood under a new statehood under a new flag and under a new and unique Constitution that with its first amendments guaranteed freedom on a scale unknown in any large area in the world of the 18th century.

Washington had rejected any suggestion that he become king. He refused to continue in office as president for more than two terms, believing that rotation in office was more likely to assure good government. He expressed the view that others should carry on the task of guarding the freedoms and liberties that the American Constitution has promised.

Aware of the importance of setting precedents for future presidents to follow and for governors and legislators to understand, he had maintained a dignity and even a formality in the new office of President that was in large measure to continue to the present day.

How was an American President to be addressed? Your "majesty" was suggested. Also your "excellency." To George Washington the term "Mr. President" was the proper one for the head of a democratic republic. It is that until today.

Retiring in 1797 to his estate in Virginia, Washington devoted much time to his first love, the cultivation of his lands and the growing of new crops. He corresponded with men around the world who had experience in soil and grass, and farm animals. Visitors from all over the world who came to the United States felt it important to visit the great General and he received them courteously as befitted a former President of the world's first major republic.

In medicine it was still relatively an uneducated world and when less than three years after his return home Washington became ill, the doctors of the time treated him in what we know today was the absolute reverse of life-preserving techniques.

Washington died on December 14, 1799. Four days later he was buried in the family vault at Mount Vernon. He was mourned throughout the nation. Town were named for him and later the great Washington Monument was raised in Washington. But his greatest monument is the nation he did so much to found and to whose heritage he made so outstanding a contribution.

ACNS

ROKIŠKIO MOKYKLŲ METRAŠTIS

Rokiškis. — E. Tičkaus vardo vidurinės mokyklos mokytojai ėmėsi rašyti jų metrašti. Pirmuose puslapiuose pateikta tradicinė rugsėio pirmosios dienos nuotrauka. Kiek vėliau pažymėtas ilgamečio mokvklos direktoriaus J. Janulionio septyniasdešimtuiu gimimo metiniu jubilieius. Albumas primena apie mokytoiu ir mokiniu susitikima su pažangiais Amerikos lietuviais A. Bimba. J. Gasiūnu. io seserimi M. Gasiūnaite - Palioniene. Ivdinčiu šiuos svečius rašytoiu J. Baltušiu. Čia pat — iu autografai, nuoširdūs linkėjimai.

Kitos raiono mokvklos irgi pradėio rašyti jubiliejinį metrašti.

Šen ir ten pasidairius

Mūsų šalyje taip aukštai šlovinamas didysis šalies simbolis "Laisvės" varpas" Filadelfijoje Nepriklausomybės salėje dažnai būna rasistinių šovinistų gėdingai išniekintas, o ypatingai pastaraisiais keleriais metais, kuomet užvirė aštri kova už negrų išsilaisvinimą.

Jau prieš kelioliką metų negrai pareikalavo ir jų našlaičius berniukus įsileisti į baltųjų dominuojamą Girard kolegiją. Tačiau kolegijos globėjai griežtai atsisakė priimti negrų vaikučius, remdamiesi Stepono Girardo dokumentu, kad kolegijoje vien tik baltieji našlaičiai tebūtų mokomi.

Pagaliau kilo baisus triukšmas ir riaušės. Negrai, remdamiesi Kongreso išleistu civilinių teisių įstatymu, pradėjo kolegiją skaitlingai piketuoti. Miesto administrtracija pasiuntė prie kolegijos gausią policiją tvarkos dabojimui. Ir per porą metų tvarkos dabotojai pridarė pusantro milijono dolerių lėšu. Pagaliau miesto vyriausybė išsiderėjo iš negru paliaubas — liautis kolegiia piketuoti, o bylą atiduoti teismui.

Besibylinėiant, distrikto teismas patiekė nuosprendi, kad negru našlaičiai būtu ileidžiami i segreguota Girardo kolegiia. Bet kraštutiniai reakcinga kolegijos taryba nepasiduoda teismo nuosprendžiui. Pareiškė kad ii bvla kels kad ir į Aukščiausiaii šalies teisma. o negrų į mokyklą neisileis.

Sukruto ir respublikonų partijos motervs. Partijos vadovės pagrasino negrams: jos surinksia du milionus parašu iš visos Pennsylvaniios valstiios ir pasius teismui peticiia su prašymu, kad S. Girardo paliktas testamentas nebūtu sulaužytas! Nes jeigu teismas sulaužytų ši testamenta. tada ir visi kiti misiuiu palikti testamentai būtu nesaugūs, beverčiai.

aštresnę kovą ir reikalaus, kad ir juos teismai pripažintų lygiais žmonėmis su baltaisiais.

—:—

Nespėjus mūsų šalies mokslininkams kiek aiškiau nufotografuoti Mėnulio paviršių, susidomėjo aukso karaliukai: Kažin kas ten randasi. Ar ten yra aukso, deimantų, platinos ir kitų vertingų tokių brangenybių, kokių mes neturime mūsų žemėje? Ar nuskridus į Mėnulį bus galima ten greit pralobti? Šitaip mūsų šalies spekuliantai jau iš anksto galvas suka apie didžiuosius lobius Mėnulyje. Jiems erdvių užkariavimo mokslas visiškai nerūpi.

—:—

Mūsų šalies liaudis, pradėdama 1967 metus, statė sau rimtus klausimus ir dabar jau laukia atsakymų. Ar šiemet užsibaigs baisusis Vietnamo karas? Kaip dideli taksai užguls ant liaudies nugaros? Kas atsitiks su Johnsono didingos draugijos programa? Ar mūsų valdančioji klasė griebsis kokių priemonių sušvarinimui užnuodyto oro?..

Ar obalsis už žmogaus lygias teises ir šiemet pasiliks tik bereikšmis žodis?

Ar paaštrės biednuomenės kova prieš skurdą?

Ar pažangesnė automobilių pramonės unija vadovybėje Walterio Reutherio atsiskirs nuo AFL-CIO unijų? W. Reutheris sako, jau toliau negalėsiąs pakęsti diktatoriaus Meany reakcingo režimo. Bet kas dėl to kaltas? Ar ne patys darbininkai, kad per eilę metų išrenka savo vadu tokį reakcininką?!

Pregresas

Militarinė sąjunga CENTO pasenusi

Teheranas. — Irano vyriausybės ir kai kurių kitų diplomatų nuomone, Jungtinių Valstijų puoselėjama militarinė sąjunga (CENTO), gyvuojanti nuo 1959 metų Viduržemio teritorijoje, Artimuose Rytuose jau pasenusi ir visai nebereikalinga.

Ji buvo sukurta kovai prieš Tarybų Sąjungą. Tos sąjungos narius ginklavo Jungtinės Valstijos. Bet dabar Iranas susitarė su Tarybų Sąjunga pakankamai iš ten ginklų įsigyti.

Konservų gamyba padidės 75%

Vilnius. — Daugiau kaip septyniolika milijonų indelių konservų pateiks šiais metais Lietuvos vartotojų kooperacijos gamybinės įmonės. Produkcijos apimtis palyginti su praeitais metais padidės 75%.

Midaus gamyba padidės 42%. Smarkiai pakils vyno gamyba. Daugiau kaip dvigubai išplės konservuotų daržovių gamybą.

Na, o negrai pakels dar

MIAMI, FLA.

V. Bovino kalba, pasakyta šermenėnėje prie Elenos Martinienės karsto

Susiėjome į liūdną sueigą atsisveikinti paskutinį kartą ir išlydėti į amžiną poilsį vieną taurią lietuvių tautos dukrą — Eleną Martin. Taip pat mes reiškiame širdingą užuojautą Elenos giminėms, jos draugams ir visuomenei, kurios labui velionė gyveno ir veikė.

Elena Martin, kaip ir daugelis mūs, gimė, augo šalelėje, kurios krantus plauja Baltija, kur Nemunas ir Šešupė plaukia — ten buvo ir jos tėvynė Lietuva. To meto Lietuvoje tik vargas lapojo ir priespauda bujojo. Kaip tūkstančiai jaunų vyrų, taip ir Elena, tuo laiku pačioje jaunystėje ir gražume, emigravo i JAV laisvės ir laimės ieškoti.

Elena Martin JAV apsigyveno Akrone, Ohio valstijoje. Ten ji kūrė laimingesnį gyvenimą. Ten ji paliko darbingiausią dalį savo gyvenimo. Akrone Elena ir jos velionis vyras Martin, sunkiai dirbo, taupė ir isikūrė valgomųju produktų parduotuvę. Sunkiu darbu susidėje santaupų, prieš 25 metus Martinai atsikėlė į šiltaią Florida ir apsigyveno Miamvje. Prieš 10 metu Elena neteko savo mylimo gyvenimo draugo Martino. Elena baigė ilgą savo gyvenimą vieniša. Dukteru ar sūnų Martinai neturėio. Elena šiandien mus apleidžia jau sulaukusi 89 metų amžiaus.

Elena mums paliko gražius prisiminimus ir garbinga praeiti. Ji sunkiai dirbo, veikė ne tik sau. bet ir žmonijos labui. Jos idealai buvo, kad skriaudžiamo žmogaus gyvenimas būtu sotus ir gausus. Pažangioji spauda ir knyga Elenai buvo kelrodžiu. Organizacijos kaip LLD. LDS Elenai buvo artimiausi draugai, jos šeima. Ši moteris suprato, kad žmonijos gyvenimas yra visuomeninė veikla. Ji žinojo, kad kultūra, mena patvs žmonės sukuria. Kai Miamvie kūrėsi Lietuviu Socialis Klubas, kai buvo statoma salė, kurioje dabar vyksta kultūrinė veikla, Elena Martin gausiai prisidėio prie to visuomeninio darbo.

Kaip jau minėjau, Elena išgyveno 89 metus. Reikėtų sakyti, ši moteris išgyveno mūs laiko pilną žmogaus amžių. Gamtoje taip jau sutvarkyta — kas gimė, turi ir mirti. Viskam ateina žiaurioji žiema, apmiršta gražioji augmenija, bet ir vėl ateina pavasariai, vasaros. Vėl pražysta rožės ir jurginai, sklinda jaunatviškas gamtos grožis, Taip galima simbolizuoti ir žmogaus gyvenimo sezonus. Ir mes turime jaunatvės pavasarį, vasarą ir rudenėlį, kai mūs plaukai ir veidai kinta. Ilgas rudenėlis paveikė ir mūs brangią Elenėlę—toks buvo gamtos patvarkymas. Bet mes žiūrime į grožį, vartiname žmogaus gyvenimo vasarinius sezonus.

Šioje liūdesio valandoje tegul Elenos Martin amžininkas poetas Jovaras taria mums keletą žodžių. Sakau jos "amžininkas," nes Jovaras irgi tik praėjusio sausio 21 dieną mirė irgi sulaukęs 87 metų amžiaus. Kai Elena gyveno jaunatvės gražume, Jovaras rašė:

Oi rože, oi rože! —
"Aš myliu tą grožį,
Kad mirga lapeliai,
Kad linksta žiedeliai.
Pražysk, miela rože,
Atverk savo grožį.
Meilinga skaistybe
Duok tyrą linksmybę.
Beeinant takeliais,
Palinksmink žiedeliais,
Į širdį vargingą
Dėk meilę galingą.

Elena pražydo gražia rože, bet ne tik sau. Ji buvo graži rožė lietuvių pažangiame judėjime. Žmonijai ji skyrė "meilę galingą." Ji nešė laisvės idealą "į širdį vargingą." Tame buvo jos gyvenimo tikslas ir nuopelnai.

Mes jau sakėme, kad gamtoje viskas miršta, bet žmonija ir jos idealai nemiršta. Mirusio žmogaus gražiausias palikimas yra tas, kuris rodo kelią į laimingesnį ir gražesnį žmonijos gyvenimą. Mes dirbame, kad ateinančios kartos pavasariai ir vasaros būtų gražesnės.

Liūdesio valandoje mes linkime Elenai amžino poilsio, o pasilikę vykinsime jos nebaigtus darbus.

Laurynas Kapočius

Vytautas Montvila

Atsiminimų žiupsnelis

(Tęsinys)

Gavau signalą vykti į Kauną. Ten dalyvavau pasitarime dėl pasiruošimo rinkimams į trečiąjį seimą, susitikau ir su komjaunimo CK atstovais. Tarp kitų gavau nurodymą pritraukti seminaristus komjaunuolius bei prijaučiančius ir prie spaudos darbo. Tuo metu, be pogrindinės spaudos, buvo leidžiami ir legalūs periodiniai, o kartais vienkartiniai leidiniai: Klaipėdoje "Mūsų žodis," Kaune "Skardas," Marijampolėje "Spindulys" ir kiti. Sužinoję, kad Kėdainių seminarijoje yra pradedąs poetas V. Montvila, Komjaunimo CK atstovai prašė padaryti žygių, kad jis duotų savo kūrinių minėtai spaudai.

Po poros dienų, man grįžus iš Kauno į Kėdainius, mums atvežė komunistinės literatūros. Jos tarpe buvo lapeliai, skirti Lenino dvejų metų mirties sukakčiai paminėti, ir kiti—pasiruošimui rinkimams į trečiąjį seimą. Tą literatūrą reikėjo rūpestingai paskirstyti miestui ir kaimams bei valsčiams. Per kuopelių atstovų pasitarimą miestą paskirstėme į kelis rajonus ir susitarėme, kas kur literatūrą platinsime. Buvo duota darbo ir V. Montvilai. Jis privalėjo iškabinėti, prisagstyti lapelius Dotnuvos kelyje ir dviejose gatvelėse, vedančiose į Kėdainių turgų, o taip pat Janušavos kaime prie Kėdainių.

Rytojaus dieną V. Montvila papasakojo apie savo žygį. Norėdamas išvengti miesto gatvių, nuo Janušavos kaimo ir turgaus į Dotnuvos kelią jis ėjo tiesiog menkai pramintais ir užpustytais šunkeliais. Leisdamasis nuo Dotnuvėlės kranto, jis pateko į didžiulę pusnį. Jo batai ir drabužiai buvo pilni sniego. Per Dotnuvėlės upelę ėjęs lieptu. Naktį tai buvo rizikinga, nes paslydęs lengvai galėjai įkristi į vandenį. Tačiau jis atliko uždavinį: iškabino lapelius ant tvorų, medžių, vietomis ant kapinių tvoros.

Ryšium su V. Lenino mirties sukaktimi Kėdainių apskrityje ir mieste buvo pravesta eilė pasikalbėjimų. Vien tik Kėdainių dvaro kumetynuose buvo du tokie pasikalbėjimai. Pirmasis įvyko kumetyne prie Babėnų miško, netoli nuo Vilainių dvaro tik kitoje Nevėžio pusėje. Po pranešimo, skirto V. Lenino gyvenimui ir jo mokslui, V. Montvila pirmą kartą savo gyvenime išstojo slaptame darbininkų susirinkime. Jis paskaitė kelis Majakovskio eilėraščius, skirtus Didžiosios Spalio revoliucijos pergalei ir Leninui, šios revoliucijos organizatoriui. Tai buvo pirmoji V. Montvilos pažintis su Kėdainių ir Vilainių dvarų darbininkais. Po oficialiosios dalies niekas iš susirinkusiųjų nesiskirstė. Kalbėjomės iki gilių išnakčių. Po poros dienų panašų susirinkimą pravedėme pačiame Kėdainių dvaro kumetyne, netoli nuo mokytojų seminarijos. Šiame kumetyne gyveno nemaža seminaristų. Reikėjo atsargiai rinktis, kad pastarieji nesusidomėtų, kokie mūsų ryšiai su kumečiais. V. Montvilai ir šį kartą teko gerokai padirbėti. Jis stipriu bosu perskaitė kelis savo revoliucinio turinio eilėraščius, kelis Majakovskio kūrinius. Pasitarime dalyvavo daug darbininkų, kuriuos mes beveik kasdien matydavome kumetyne, kurie iš matymo gerai V. Montvilą pažinojo, tačiau su kuriais Vytautas lig šiol nė žodžio niekada nebuvo kalbėjęs. Čia pat su darbininkais buvo susitarta, kad ir toliau, susitikę dvaro kieme, vengsime sustoti ir kalbėtis, kad nebūtų bereikalingų kalbų apie seminaristų ir darbininkų ryšius. Vėliau susitikdavome ir komunistinę literatūrą jiems perduodavome per kumetį, gyvenantį nuošaliausiai nuo dvaro, netoli malūno, šalia plento, jungiančio Kėdainių geležinkelio stotį su miestu. Šis paplentės namelis buvo ne tik susitikimų ir komunistinės literatūros perdavimo vieta, bet ir materialinės savitarpio pagalbos punktas. Čia darbininkai, surinkę savo tarpe pinigų, perduodavo juos politiniams kaliniams šelpti, revoliucinės spaudos, rinkiminės kampanijos reikalams. Jeigu kuriam iš darbininkų pažįstamų būdavo labai sunku su maistu, čia buvo užsukama pavalgyti. Daugelį kartų čia buvo pavalgydintas ir V. Montvila. Mes, Kėdainių komunistai ir komjaujaunuoliai, iš anksto rūpestingai ruošėmės Gegužės Pirmajai. Dar prieš savaitę buvo išplatinta komunistinė literatūra miesto ribose ir stoties rajone.

Pusiau tuščiame dvaro klojime pravedėme dvaro kumečių gegužinį susirinkimą. "Majuvkoje," kaip kėdainiečiai vadino šį susirinkimą, dalyvavo daugiau kaip trys dešimtys Kėdainių dvaro ir miesto darbininkų. Iš seminaristų dalyvavome trys pirmosios seminarijos komjaunimo kuopelės nariai: aš, V. Montvila ir A. Dapkus. Pasikalbėjime buvo trys klausimai: Gegužės Pirmosios istorija, šios dienos minėjimo tarptautinė reikšmė ir iš jos išplaukiantieji darbininkų uždaviniai; pasiruošimas rinkimams į trečiąjį seimą ir pravedimas kampanijos, kad per netrukus įvyksiančius rinkimus kuo daugiau surinktų balsų darbininkų ir kaimo varguomenės sąrašas.

Šioje gegužinėje V. Montvilai buvo skirta tvarkyti meninė dalis. Jis, čia, siautėjant katalikų-klerikalų diktatūrai, pirmą kartą skaitė savo antiklerikalinę poemą "Viduramžių orkestrai." Jis ryškiai ir tvirtai tarė žodžius, o pakeltą kumštį mosikavo į taktą, užakcentuodamas juos: "Badą ir šaltį kentėti gana! Skamba grasindama maišto daina. Kumštys sugniaužtos grūmoti pradės—ponų kalėjimai tuoj subyrės!"

Susirinkusieji audringai sutiko poemą. Vytautas turėjo papasakoti, kokios priežastys jį paskatino ją sukurti ir kodėl ji neatspausdinta, ruošiantis rinkimams... Taigi ši poema pirmą kartą buvo išklausyta darbininkų. Vytautą labai sujaudino toks šiltas jo poemos įvertinimas. "Kai aš pradėjau ją rašyti, — kalbėjo man vėliau Vytautas,— nesitikėjau, jog savo žodžiais pataikysiu tiesiai į širdį darbininkams ir kumečiams. Kai pats tarnavau pas Suvalkijos buožes, jei tada būtų kas pranašavęs, kad mano žodžiai ateityje bus taip atidžiai išklausyti ir taip šiltai sutikti, aš niekada nebūčiau tikėjęs. Dabar aš puikiai pradedu suprasti, ką reiškia darbininkų organizacija ir ko ji iš mūsų, moksleivių, nori." Čia pat mes aptarėme, kaip šią poemą perduoti darbininkų spaudai. Vėliau ji buvo atspausdinta legaliame darbininkų žurnale "Skardas." Tai buvo geriausias Vytautui atpildas, geriausias paskatinimas.

Ši Vytauto poema buvo po kelių dienų skaityta ir pažangiųjų seminarijos moksleivių susirinkime, skirtame Gegužės Pirmajai. Kiek vėliau ji buvo skaityta ir Kėdainių gimnazijos moksleivių pusiau legaliame susirinkime, įvykusiame ta pačia proga. Šia poema susidomėjo ir pažangieji Kėdainių inteligentai, kurie tuo metu buvo pradėję leisti Kėdainiuose liberališką laikraštį "Kėdainių garsą." Nuo šio laiko laikraščio leidėjai pradėjo Vytautą prašyti, kad jis ir jiems parašytų eilėraščių, kuriuos galima būtų atspausdinti. Vytautas ne vieną eilėraštį šiam laikraščiui parašė ir porą kartų gavo kuklų honorarą, kuris jam buvo labai reikalingas.

Didelis džiaugsmas buvo mums, Kėdainių moksleiviams ir darbininkams, kaip paaiškėjo rinkimų į trečiąjį seimą rezultatai, kai sužinojome, kad klerikalai pralaimėjo, kad smulkiosios buržuazijos partijos—dešinieji socialdemokratai ir valstiečiai liaudininkai — pasiekė pergalę. Čia pat išryškėjo, kad mūsų revoliucinių darbininkų ir kaimo varguomenės sąrašai Kėdainių apskrityje gavo gana daug balsų. Kėdainių darbininkai, apylinkės valstiečiai ir moksleiviai dar su didesniu entuziazmu tęsėme revoliucinę kovą. Bendromis jėgomis organizavome pagerbimą darbininkų ir valstiečių, revolucinio judėjimo Kėdainių apskrityje pionierių, sušaudytų Kėdainiuose ir apylinkėse ir palaidotų Kėdainių kapinėse. Jie buvo 1919 metais tarybų valdžios kūrėjai šioje apskrityje. Šimtai darbininkų susirinko į kapines atiduoti pagarbos žuvusiems kovotojams. Jų kapai buvo apkrauti gyvų gėlių vainikais. Čia pat buvo pasakytos kalbos. Pirmą kartą viešai, viduryje dienos, kėdainiškiai atidavė pagarbą revoliucinio judėjimo pionieriams. Prie jų kapų Vytautui buvo pavesta pasakyti Janonio eilėraštį "Neverkit pas kapą." Kai jis baigė deklamuoti, eilėraštis virto daina. Ji liejosi iš šimtų darbininkų krūtinių per visą Nevėžio slėnį. Tai buvo pirmas viešas Vytauto pasireiškimas darbininkų tarpe, gausiame darbininkų sambūryje. Tai buvo tik pradžia; vėliau jis ne kartą gaudavo uždavinį padeklamuoti revoliucinius Majakovskio, Janonio, savo eilėraščius ir Kėdainių profesinių sąjungų susirinkimuose, vakaruose, moksleivių susirinkimuose.

Artėjant valstybiniams egzaminams mokytojų seminarijoje, nebegalėjau dirbti ir kartu ruoštis egzaminams. Šiuo metu man į pagalbą atėjo lietuvių kalbos mokytojas drg. Karvauskas. Su juo aš daugeliu klausimų pasikalbėdavau. Jis gaudavo iš manęs komunistinės literatūros. Jis gerai žinojo, kokiomis sąlygomis man ir Vytautui teko mokytis. Jis pasikvietė mane pas save ir pranešė: "Nuo rytojaus dienos Jūs pradėsite pas mane valgyti, todėl atsisakysite darbo"... Negalėjau nesutikti su jo kategorišku pasiūlymu. Visą egzaminų laiką aš maitinausi pas jį. Mes turėjome progos gerai išsikalbėti, pasitarti. Tuo pačiu metu kai kurių seminarijos mokytojų tarp jis surinko daugiau kaip dvidešimt litų ir suteikė pagalbą Vytautui. Nei aš, nei Vytautas jokios stipendijos negavome. Mūsų politiniai įsitikinimai buvo tolimi liaudininkų dvasiai. Pastarieji buvo suinteresuoti kiek galėdami paremti savo krypties seminaristus, tačiau iki krikdemų pralaimėjimo ir pastariesiems mažai tepadėdavo.

1926 metų pavasarį pradėjome ruoštis į aušrininkų sąskrydį Marijampolėje, kuris turėjo įvykti vasaros atostogų metu. Tuo reikalu buvo keli pasitarimai. Paruošėme platformą, kurios turėjome laikytis sąskrydžio metu. Apie tai painformavome ir LKP CK, ir Lietuvos komjaunimo Centro Komitetą.

Iš Kėdainių seminaristų marksistų sąskrydyje dalyvavome mudu su Vytautu. Čia aš, gavęs žodį, kalbėjau, kad pažangieji moksleiviai turi nevengti, o, priešingai, eiti į kontaktą su darbininkais ir kaimo varguomene, įsitraukti į profsąjunginį judėjimą, atostogų metu padėti darbininkams organizuotis ir tvarkyti jų profsąjungas, taip pat kviečiau dalyvauti Suvalkijos darbo jaunimo "Spindulio" organizacijoje. Tokią pat poziciją užėmė komjaunuoliai P. Kvietinskas, V. Montvila ir kiti. Ši pozicija žymiai skyrėsi nuo aušrininkų ir eserų pozicijos. Eseruojantieji aušrininkų vadeivos puikiai suprato, kad jų tarpe yra marksistų, kad jie nevieningi.

Aušrininkų sąskrydžio metu mudu su Vytautu galutinai nusprendėme persikelti į Marijampolę. Užėjome pas seminarijos vadovybę. Pastaroji sutiko mus abu priimti. Šio jos nuolaidumo šaknys, be abejo, glūdėjo krikdemų pralaimėjime rinkimų metu. Iš esmės visa seminarijos vadovybė buvo sena, bet valdžios pasikeitimas įnešė šiokį tokį palengvėjimą.

Persikėlus mokytis ir gyventi į Marijampolę (Vytautas atsikėlė truputį vėliau, nes jam dar reikėjo "atsiskaityti" su matematika, kurios smarkiai nemėgo), čia atsivėrė labai plačios revoliucinio darbo perspektyvos. Pogrindinį darbą buvo galima daugeliu atvejų derinti su legaliu ir pusiau legaliu darbu.

Su Vytautu sėdėjome viename suole, be to, labai dažnai susitikdavome ir už seminarijos ribų. Čia mus rišo ir vieši reikalai, ir pogrindinis darbas. Vytauto motinos namelis irgi pasitarnaudavo mūsų bendriems reikalams. Jis stovėjo visai arti Šešupės ir žydų kapinių. Jis išsiskyrė iš tų namelių. Vienas jo langas, išsišovęs iš sienos, iš tolo buvo matyti. Šį langą mudu panaudodavome kaip orientyrą. Konspiracijos sumetimais, o taip pat nenorėdami užrūstinti Vytauto motinos, kuri, kaip ir visos motinos, bijojosi, kad jos sūnus nesusilauktų nemalonumų iš valdžios pusės, mes stengdavomės vienas pas kitą mažiausiai lankytis. Todėl buvome susitarę, kad, būdamas namie, jis patrauks gilyn į kambarį stovinčias ant palangės sesers gėles, o prie pat stiklo padės savo knygas. Tuo atveju aš drąsiai galėjau užsukti į kambarį ir jį rasti, o jei jis pastebėdavo mane praeinant, tai žinojo, jog yra svarbus reikalas, netrukus išeidavo ir pasukdavo išilgai žydų kapinių, pašešupės ir laukų link. Aš sulėtindavau žingsnius, ir jis mane pasivydavo.

Į Marijampolę iš apylinkės miestų ir bažnytkaimių nuolat atvykdavo komunistų, komjaunuolių, Raudonosios Pagalbos narių, o taip pat profesinių sąjungų atstovų, kuriuos Marijampolės komunistų partijos rajono komitetas turėjo aprūpinti ne tik kalbėtojais, bet ir komunistine, o taip pat legalia darbininkų ir valstiečių reikalams skirta literatūra. Žydų kapinėse turėjome įsitaisę nelegalios literatūros sandėlį. Šį sandėlį Vytautas dažnai lankydavo. Ilgą laiką jis buvo už jį atsakingas.

Vytautas daug padėdavo Marijampolės profesinėms sąjungoms, o taip pat "Spinduliui"— darbininkų organizacijai. Profesinėms sąjungoms komunistai ir komjaunuoliai skirdavo labai daug dėmesio. (Bus daugiau)

Gedimino pilis žiemą—(A. Sutkaus nuotr.)

PASAULIO HARMONIJA

Žvaigždžių pasauliai dega ir užgęsta,
beskriedami sau amžinais keliais.
Žvaigždė sutviskusi štai nebūty paskęsta
ir niekas jau jos buvimo neatskleis.

Kur dingo jos planetos—palydovės?
ir ką nūn jos be saulės savo veiks?
Vardan kieno gyveno jos gerovės?
Ir kas gyvybę naują joms suteiks?

O kažin kur, Galaktijoj kitoje,
nauja žvaigždė nežinoma sušvito,
planetos naujos ten užgims rytoj jau
ir suplasnos gyvybė svieto kito.

Jei žuvo kas vienam Visatos pakrašty,
tai vieton jo kits stosis ateity,
vėl telksis medžiaga nuo krašto kito,
daiktų harmonija išliks nesuardyta.

Ir vieną kart ta mįslė bus atspėta:
iš kur pradžia ir koks to viso galas?
Pasaulio išmintis, žmogaus išposelėta,
iškels aikštėn, kas yr tiesa, kas melas...

V. Jocaitis

Respublikos bibliotekoje Vilniuje

Skaitytojų balsai

Enciklopedija—didelė pagarba veikėjams

Šiomis dienomis gavau iš Tarybų Lietuvos Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos 1-mąjį tomą. Knyga 735 puslapių, kurioj yra surašyti pažangaus judėjimo veikėjai ir jų veiklos trumpi aprašymai. Bet kadangi vardai eina po abecele, tai ji dar tik nuo A iki J. Kiti du tomai dar išeis.

Pavartęs enciklopedijos lapus supratau, kad labai daug darbo įdėta renkant tiek daug vardų ir jų aprašymams. Ir taipgi supratau, kad toks darbas, tai yra didelė pagarba bei dovana visų kraštų pažangaus judėjimo veikėjams. Nes, mat, enciklopediją žmonės skaitys per ilgus metus ir matys jų atliktus darbus dėl liaudies bei visuomenės labo. Tai labai garbingas įamžinimas prisiminimui pažangiečių veikėjų.

Nuoširdžiai dėkoju Kultūrinių ryšių su užsienio lietuvių komiteto pirmininkui Vladui Karveliui ir menininkui Vytautui Pečiūrai už prisiuntimą šios enciklopedijos.

Jonas Juška

MIAMI, FLA.

Prieš užbaigiant savo LDS organizacinį maršrutą, A. Taraška užsuko ir pas mus į Miamį. Vasario 9 dieną Socialio Klubo patalpose turėjome draugišką pasižmonėjimą ir vėliau įvyko lietuviškų ir kitų filmų rodymas.

Turime pripažinti, kad A. Taraška turi geresnį filmų rodymui aparatą, negu kiti mūsų filmininkai, ir pats yra sugabiausias operatorius. Jo filmų komplektas skoningai parinktas. Jo paveikslai ryškiai aiškūs ir kalba taip pat aiškiai suprantama. Matyti filmuose vaizdai palieka stebėtojo atmintyje realų praeities ir dabarties paveikslą.

Rodymui filmų sąlygos pas mus buvo labai patogios ir žiūrovų susirinko gana skaitlingas skaičius. Pačių filmų idealistinės reikšmės nenagrinėsiu, nes filmai buvo rodomi beveik visose lietuviškose kolonijose, o mes čia vietiniai miamiečiai irgi, mat, jau matėme, tai kokį kas supratimą savo galvosenoje susidarė, toks ir turi pasilikti.

Didelis A. Taraškai ačiū už mūsų atlankymą.

S. Zavis

Iš laiškų

"Laisvės" redakcijai

Kėdainių rajono Ažytėnų kolūkio kolūkiečiai nuoširdžiai sveikina Jus ir linki sėkmės darbe, laimės asmeniniame gyvenime, o taip pat prašo Jūsų pareikšti Jūsų laikraštyje padėką mūsų tautiečiui J. Ragauskui, per kurio malonę mes gaunamė laikraštį "Laisvę."

Ažytėnų kolūkio kolūkiečiai

Ažytėnai, 1967-II-10

Atėnai.—Apie 11,000 Grekijos mokytojų sustreikavo. Reikalauja didesnių algų. Užsidarė 1,200 mokyklų.

Palm Dutt

Teikiantys viltį neramumai sunkiuoju Kinijai laikotarpiu

Kinijos revoliucija pergyvena sunkią ir pavojingą fazę.

Nenormali kryptis, pastaraisiais metais intensyviai smerkusi daugumą kitų komunistų partijų, Tarybų Sąjungą bei kitas socialistines šalis, neva parsidavusias kapitalizmui, dabar pasidavė vidinės nesantaikos karštligei, ėmė smerkti daugelį žinomiausių Kinijos revoliucijos vadų, kilo streikai, konfliktai bei susidūrimai gana žymiu mastu.

Kiekvienas Kinijos revoliucijos draugas bei rėmėjas yra didžiai susirūpinęs ir sunerimęs dėl šios padėties.

Tačiau yra būtina, kaip ir visada kritiškoje kiekvienos revoliucijos fazėje, traktuoti šiuos įvykius bei pavojus juos pilnai suprantant ir turėti lygsvarišką, toli siekiančią perspektyvą, visai pasitikint gyvybinėmis didžiosiosios socialistinės revoliucijos ir didžiosios šalies jėgomis.

Nepasitikėjimas

Prityrę socialistai su nepasitikėjimu vertina kapitalistinėje spaudoje pasirodančius pranešimus.

Bauginantieji spaudos agentūrų aprašymai bei keliautojų įspūdžiai, net ir tada, kai jie esti nuoširdūs, gali būti klaidinantys, kaip pakankamai aiškiai parodė laikraštinė informacija apie Spalio revoliucijos eigą.

Dar blogiau yra su visais tais iškilmingais "interpretavimais," spėliojimais bei iš aukšto daromais sprendimais, kuriuos girdime iš vadinamųjų "Kinijos klausimo ekspertų."

Bet pagrindiniai faktai apie dabartinę kritišką padėtį yra pakankamai aiškūs iš oficialiųjų Kinijos pareiškimų, spaudos bei radijo pranešimų, nors juose ir naudojama politinei kovai apibūdinti savotiška tradicinė terminologija apie "saujelę, turinčią įtakos partijoje" ir "paskiausią kapitalistiniu keliu," apie "kultūrinę revoliuciją" ar apie "suklaidintus darbininkus," kurie paralyžiuoja gamybą ir transportą.

Iš visko aišku, kad daugelis žinomesnių revoliucijos vadų buvo pasmerkti kaip "pasukę kapitalistiniu keliu."

Žymūs vadai

Tarp jų yra Liu Šao-či, respublikos prezidentas; Teng Hsiao-pingas, komunistų partijos generalinis sekretorius; Čou Jangas, buvęs propagandos vadovas; Peng Čengas, Pekino miesto partinės organizacijos vadovas; Peng Te-huajus, buvęs gynybos ministras, iki jį pakeitė Lin Piao, ir daugelis kitų, įskaitant įtakingus partijos komitetų vadovus tokiuose svarbiuose centruose, kaip Šanchajus, Pekinas bei Nankinas, ir daug žymių kultūros ir mokslo darbuotojų.

Pagrečiui su senstančiu Mao-Ce-dunu, kurio vardu, skelbiant tariamą jo neklaidingumą, buvo vedama visa kampanija, vieninteliai žymūs minimi asmenys yra jo sekretorius Čen Po-ta, Lin Piao ir jo ketvirtoji žmona, aktorė Čiang Čing.

Čou En-lajus viešai paskelbė "kultūrinės revoliucijos" formules ir tuo pat metu ragino būti saikingais, nepulti pernelyg daug vadovų ir nesikišti į gamybą.

Ši kampanija buvo pradėta 1965 metu rudenį kaip kampanija prieš reakcinieriškas kryptis kultūros srityje. Joje pasireiškė tai, ką kadaise Leninas vadino "kultūriniu nihilizmu," tai yra mėginimu neigti visą klasikinį ikirevoliucinės kultūros palikimą kaip "feodalinį" ar "buržuazinį" ir revoliucijai bereikšmį.

Kampanija

Bet pilną politinį kampanijos pobūdį, vadinamą "kultūrine revoliucija," atskleidė praėjusių metų rugpiūtyje susirinkęs centro komitetas. O spalio mėnesį Lui ir Tengas, žymiausi vadovai, besipriešiną Mao Ceduno politikai, buvo atskirai pasmerkti kaip pasidavę kapitalizmui.

Šią kampaniją organizuoti buvo patikėta ne partijai, bet specialiai suformuotai naujai organizacijai, nepriklausančiai nei partijai, nei profsąjungoms ir nei darbininkų organizacijoms, ir pavadintai "Raudonąja gvardija."

Ją sudarė iš pradžių milijonai jaunuolių, paleistų iš mokyklų, uždarius mokyklas bei koledžius vieneriems metams. Politiškai naivūs ir užsidegę, jie buvo imti vežioti didžiuliais būriais iš vienos vietos į kitą.

Jie buvo išmokyti kasdien skanduoti Mao žodžius kaip įkvėptos dievybės išmintį, o Lin Piao juos sukurstė "bombarduoti partijos štabus," kur tik bus parodytas pasipriešinimas, arba užpulti gamyklas ir grąžinti į tiesos kelią klystančius darbininkus.

Iš didėjančio nusiskundimų ir pasipiktinimų srauto, kuris girdisi iš oficialių vadovų bei Pekino radijo, yra aišku, kad šiai kampanijai gana žymiai pasipriešino partinės organizacijos ir gamyklų darbininkai.

Komjaunimo sąjunga dingo iš akiračio. Visos Kinijos profsąjungų federacijos vadovybė paširodė esanti paleista.

Liu Ning-ji gerai žinomas pažangiam judėjimui Anglijoje kaip pirmasis kinų delegacijos į Angliją vadovas, kadaise susitikęs su vienu leiboristų pareigūnu, irgi buvo "demaskuotas" kaip pasidavęs kapitalizmui.

Geležinkeliai

Pekino radijas skundėsi, kad vyksta streikai daugelyje didesnių miestų ir paskelbė kaip revoliucinį triumfą Šanchajaus geležinkelių atkariavimą iš streikuojančių geležinkelininkų.

Buvo paskelbta, kad sudarytas specialus kultūrinės revoliucijos komitetas armijai. Jam vadovauja Mao žmona.

Šioje nepastovioje sąmyšio situacijoje tik neprotingas žmogus mėgintų spėti, kas bus netolimoje ateityje: ar konfliktas išblės ir bus pasiektas susitarimas, arba vadinamoji "kultūrinė revoliucija" bus varoma toliau į dar pavojingesnius kraštutinumus.

Tačiau natūralu, kad kiekvienas klausia save: "kokią prasmę turi ši ypatinga padėtis Kinijos revoliucijos raidoje? Kodėl visa tai vyksta?"

Kapitalistinės spaudos komentatoriai ir "Kinijos ekspertai" visi turi gatavus atsakymus: tai konkuruojančių vadovų "kova dėl valdžios," "kova, vykstanti dėl to, kas stos į Mao vietą, kai jis netrukus mirs."

Klasinės jėgos

Marksizmas, pilnai pripažindamas asmenybių vaidmens svarbą, niekad paviršutiniškai neaiškino, kad istorinius įvykius lemia asmenybės ir konkuruoją vadovai. Marksizmas visada ieško veikiančių klasinių jėgų.

(Bus daugiau)

Iš Laiškų

"Laisvės" redaktoriui

Kreipiuosi į Jus kiek neįprastu reikalu. Tuo klausimu kreipėmės į Injurkolegiją, atsakė labai trumpai. Pakartotinai paprašius platesnių žinių, jau du metai atsakymo neduoda.

Reikalas toks: 1964 m. gruodžio mėn. mirė gyvenusi JAV mano mamos sesuo Antanina Rupšytė, gyvenusi pagal adresą Chicago 51, Ill., 1253 W. Walker Ave. Gautomis žiniomis, visas jos kilnojamas ir nekilnojamas turtas, neva tai pagal jos testamentą, atiteko protestantų bažnyčiai.

Mes žinome, o taip pat yra ir liudininkų, gyvenančių JAV, kad ji jau labai seniai buvo psichiniai nesveika. Tokiu atveju, mes skaitome, kad testamentas yra negaliojantis.

Mes patys gyvename gerai ir palikimas mums neturėtų jokios reikšmės, jeigu jis būtų buvęs paliktas panaudoti labdaringiems — švietimo, sveikatos bei našlaičių ar invalidų globos reikalams, bet netrūnyti gobšuolių dvasininkų rankose.

Tokiu būdu prašau Jūsų, jeigu yra galimybė Jums sužinoti smulkiau apie šį reikalą ir pranešti mums.

Mes pageidautume, kad palikimas būtų panaudotas labdaringiems tikslams, ir jeigu būtų reikalinga teismo keliu nustatyti testamento teisėtumą organizacijoms, kurios rūpinasi ivairiais labdaringais reikalais, sutiktume duoti įgaliojimą jo išieškojimui.

A. Grikietienė
Kuršėnai
Šiaulių raj.
Komjaunimo 3-12
Lithuania, USSR

Redakcijos pastaba.—Panašių klausimų bei prašymų, kokį čia spausdiname, mes gauname iš Lietuvos nemaža. Deja, "Laisvės" redakcija negali jų patenkinti. Mes neturime žmonių, kurie tik "ant to stovėtų," kurie bet kurią dieną galėtų praleisti teiraudamiesi apie tą ar kitą asmeni, apsukta visokių prigavikų. O. I. Grikietienei ir kitiems mes patariame tokiais bei panašiais reikalais kreiptis į Tarvbu Sąjungos ambasada Washingtone. Tai vienintėlis kelias, kuriuo būtų galima surasti teisybę.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Skurdžių šeimų motinų suvažiavimas

Washingtonas. — Iš 70 miestų skurdžių šeimų motinos buvo atvykusios į sostinę pasitarti, kaip sėkmingiau skurdą kariauti. Jos atstovavo apie 200 grupių, veikiančių 25 valstijose.

Priimtoje rezoliucijoje jos pasisakė, kad gyventi skurdžių šeimoms iš miestų ir valstijų šalpų — labai sunku. Reikalavo, kad skurdui karas būtų žymiai pagyvintas ir skurdas visai išnaikintas.

Rūkymas---nuodingas

San Francisco. — Kalifornijos medikalinių egzaminierių tarybos prezidentas dr. R. C. Combs rūkymo klausimu kreipėsi į daugelį daktarų.

Iš 1,179 daktarų 70 procentų liudijo kad rūkymas yra sveikatai žalingas, iš jų 63 procentai teigė, kad rūkytojai greičiau gauna vėžį kaip nerūkytojai, 61% nurodė, kad rūkymas prisideda prie širdies ir kraujagyslių ligų atsiradimo.

Ho Chi Minh laimėtų

Dallas, Texas. — Episkopalų vyskupas James Pike spaudos konferencijoje pareiškė, kad Šiaurės Vietnamo prezidentas Ho Chi Minh tikrai laimėtų suvienyto Vietnamo rinkimuose.

Vyskupas pataria surasti pagrindą karui Vietname baigti. Vietkongas (partizanai) turėtų būti prie derybų stalo prileisti.

Areštuotas JAV pilietis

Atėnai. — Policija areštavo New Yorke išeinančio pažangaus laikraščio "Avghi" korespondentą Christosą Nikolopoulusą, natūralizuotą Amerikos pilietį, atvykusį į savo gimtinį kraštą.

Nikolopoulosas kaltinamas, būk jis prieš 16 metų "propagandavęs subversyvias idėjas prieš Graikijos valstybę", kitaip sakant, palaikęs komunistų veiklą. Dabar jo areštas skaitomas antikomunistinės isterijos pasėka.

Lotynų Amerika prieš branduolinius ginklus

Mexico City. — Meksikos sostinėje įvykusioje konferencijoje 21-os Lotynų Amerikos valstybės atstovai vienbalsiai priėmė sutarties tekstą, kuris draudžia Lotynų Amerikoje naudoti branduolinius ginklus.

Sutarties pasirašymas buvo atliktas vasario 14 d.

Vietnamo karas labai pelningas Japonijai

Tokijas. — 1966 metais Jungtinės Valstijos pirko iš Japonijos įvairių militarinių reikmenų beveik už 470 milijonų doolerių. Taipgi pirko daug daugiau nemilitarinių prekių.

Japonijos valdžia paskelbė, kad tai buvo geriausi Japonijos istorijoje metai. Vietnamo karas Japonijai davė milžiniškus pelnus.

TSRS angliakasiai padeda Š. Vietnamui

Maskva. — Dienraštis "Pravda" rašo, kad tarybiniai angliakasiai ir inžinieriai, nuvykę į Šiaurės Vietnamą 1965 m., padėjo sutvarkyti ir operuoti Vangsano kasyklas Haiphongo rajone.

Amerikiečių lėktuvai 1965 m. lapkričio mėn. apdaužė kasyklas ir angliakasių gyvenvietę. Tūlą laiką darbas buvo sutrukdytas, bet vėliau atsteigtas.

Generalinis streikas iššauktas Argentinoj

Buenos Aires. — Argentinos valdžia pradėjo smarkų puolimą profesinių sąjungų, kai kurių net finansinius fondus bankuose konfiskavo.

Prieš tokį militaristų valdžios elgesį, išstojo Generalinė Darbo Konfederacija, turinti 2 ir pusę milijono narių. Generalinis streikas skelbiamas vasario 20 d.

Easton, Pa.

Elzbieta Watkins staiga mirė nuo širdies smūgio, sulaukusi 77 m. amžiaus. Paliko liūdesyje vyrą J. Watkins, sūnų J. Kardelį, seserį Shatkus ir kitas gimines, taipgi daug draugų.

Iš Lietuvos atvažiavo į šią šalį 1912 m. ir apsigyveno Eastone. Po kiek laiko susipažino su J. Kardeliu ir susituokė. Pragyvenimą darėsi ant farmos. Susilaukė sūnaus ir dviejų dukterų. Elzbieta turėjo daug vargo, jaunas mirė jos vyras Kardelis ir abi dukterys. Likusi našle persikėlė gyventi mieste, Eastone. Vėliau susipažino su J. Watkinsu, susituokė ir su juo išgyveno iki mirties.

Elzbieta skaitė "Laisvę" ir "Tėvynės balsą," taipgi skaitė kitą spaudą, bet pašlijus sveikatai per porą metų nebegalėjo skaityti. Ji nesveikavo per daugelį metų.

Palaidota su bažnytinėmis apeigomis vasario 8 d. Visas laidotuvių pareigas atliko mūsų visų gerbiamas J. Katinis.

Gaila Elzbietos. Ilsėkis amžinai. **L. T.**

Help Wanted Female

HOUSEKEEPER. Responsible. Take complete charge. Some plain cooking, care of three children. Live in, own room and bath. 1½ days off, good salary. References. WA 2-2247. (12-15)

Washington, D. C.

Cold and Hot Kitchen Woman. Experienced. German, Hungarian or Polish nationality necessary. Apply in person on Tues. or Thurs. between 2 and 5 P.M. BAVARIAN RESTAURANT, 727 11th St., N. W., Washington, D. C. (11-14)

Paieškojimas

Ieškau savo seserų Genovaitės ir Valerijos Miliūtės. Gimusios Alytaus apskr., Merkinės valsč., Gudakiemio kaime. Mūsų tėvų vardai buvo: Martynas Milius ir Skolestina Miliuvienė. Nuo 1926 m. negaunu laiškų nuo seserų. Genovaitė ištekėjo už Markelio Petro, Valerija už Vinco Mečešio. Genovaitė turėjo sūnų Edvardą ir dukterį Aldoną. Valerija turėjo sūnų Jonuką. Genovaitė gyveno Rockville mieste, o Valerija New Britain.

Žinantieji apie mano seseris ar jų šeimas, prašau pranešti man, iš anksto tariu ačiū. Alzbieta Jovaišienė (Miliūtė), Vilniaus miestas, Kėdainių g., 8/4—15, Lithuania, USSR. (13-14)

"Gimtasis Kraštas"

Naujas lietuvių kalboj laikraštis

Leidėjai: **Kultūrinių Ryšių su Užsienio Lietuviais Komitetas, Vilniuje.**

Laikraštis išeina du kartu į sav. Prenumerata pusei metų —$1.00.

Siųskite užsakymą ir mokestį **dabar, bet ne vėliau 1 d. gegužės. 1967 m.**

Galite rašyti lietuviškai.

Imported Publications & Products
1 Union Sq., Rm. 611
N. Y. C. 10003

Miami Fla.

Miamės Lietuvių Socialis Klubas prisimena ir pagerbia mirusius Socialio Klubo narius per 1966 metus ir kartu išreiškia paguodą jų likusiems giminėms. Mirė:

Antanas Neverauskas
Antanas Makulis
Dorothy Esulis
Agnes Litvinienė

Ir šiomis dienomis mirė stambi klubo rėmėja
Hettie Martin
Lai visi jie ilsisi ramiai.

— Miamės Lietuvių Socialis Klubas

ST. PETERSBURG, FLA.

Koncertas, Pietūs, Šokiai

Vasario 25-tą dieną

Pietūs 12 val., po to — Koncertas

LAIŠKANEŠIŲ SALĖJE
314 — 15th Ave., So.

Bus žavėjantis koncertas su labai įspūdinga programa. Dainuos iš Čikagos **GERRY MIKUŽIS** ir vietos DAILĖS MYLĖTOJAI, vadovybėj **Adelės Pakalniškienės.**

Kviečiame visus dalyvauti, išklausyti šio koncerto

— Kviečia LLD 45 kuopa

Dr. J. Kaškiaučiaus Parašytos Knygos

Pirmoji Pagalba Ligoje ir Nelaimėje

Nurodymai kaip gelbėti susižeidus, apslobus, staigiai viduriais apsirgus nėsant galimybės greit gauti daktaro pagalbos. Paduoda daug receptų. Ši knyga yra labai reikalinga kiekvienuose namuose.

Puslapių 128, Kaina $1.00

Kaip Būti Jaunam Net ir Senatvėje

Patarimai senyviems žmonėms kaip užsilaikyti, kuomi maitintis, kad būti sveiku ir gyventi ilgą amžių. Įsigykite ją tuojau.

Puslapių 62, kaina 50c.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais. Labai įdomus pasiskaitymas.

Puslapių 240, Kaina $1.50

Pagerbkime ilgametį rašytoją skaitydami jo raštus, pasinaudokime patys jo raštais apšvietos ir sveikatos atžvilgiais. Užsakymus prašome siųsti:

Laisvė
102-02 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.

Vyskupai už aborcijų visuotinį draudimą

Aštuoni New Yorko valstijos vyskupai išsiuntinėjo visiems valstijos parapijų vadovaujantiems dvasiškiams laišką, kuris per pamokslą buvo skaitomas daugumoje bažnyčių.

Laiške ragino katalikus kovoti prieš palengvinimą aborcijoms gauti įstatymo.

Aborcijų klausimu seimeliui bilių įteikė Manhattano demokratas Albert Blumenthal.

Bilius anaiptol dar nesiūlo leidimais švaistytis dešinėn ir kairėn. Istatymas leistu operuoti atitinkamose ligoninėse kada nėštumas grėstų motinos gyvybei. Taipgi leistu aborcija pastoiusioms iš prievartavimo, dėl moters protinio ar fizinio nenormalumo, taipgi netekėjusios jaunesnės 15 metu amžiaus mergaitės atveju.

Biliaus rėmėjai sako, kad esamasis tuo klausimu 84 metų amžiaus įstatymas yra viduramžiškas, nežmoniškas, žiaurus. Jis leidžia aborciją tik tuo atveju kai jau matosi aiškus pavojus motinos gyvybei.

Dvasiškiai sakosi savo protestą remią penktuoju prisakymu "Neužmušk." Jie, žinoma, moters-motinos neskaito svarbia. Tai kas, kad ji gali paliegti ir būti užmušta gimdymais, kuriems ji neturi sveikatos. Kas jiems kad iš proto varvs išprievartauta moteri baisi mintis, kad ji nešioja pamišėlio vaisiu, kad gali toki pat pabaisa pagimdyti ir būti priversta paaukoti jam visa savo gyvenima. Jeigu jie i moterį žiūrėtu kaip i žmogu, jie negalėtu reikalauti, kad nepilnamečės mergaitės lengvatikystė būtų priežastim pastumti ja iš normalaus gyvenimo.

Apribos pardavimą kosulio vaistų

New Yorko valstijos valdinė įstaiga pastebėjo, kad padaugėjo kosulingi žmonės, ypač jauni pradėjo daug pirkti nuo kosulio vaistus. Dalykas pasiekė seimeli, ir jis nutarė uždrausti tuos vaistus pardavinėti be gydytojo recepto. Tai daro tikslu saugoti nuo narkotiku.

Tarimas skaudžiai palies kišėnę tu, kurie iš tikro kosulingi ir vaistu reikalingi. Jie turės mokėti gydytojui už išrašyma recepto. Vaistai iki šiol kainuodavo apie $1.

Atidarė naują lėktuvų kontrolės stotį

Bohemia, L. I., atidaryta nauja lėktuvų kontrolės stotis, įrengta vėliausiomis radaro priemonėmis. Jau pradėjo veikti lėktuvams aukščio kontrolės punktas. Bile lėktuvas, turįs radaro ženklų siuntimo priemones, gali naujajam centrui, kaip teatro scenoje, parodyti save ir savo skrendamaji aukštį.

Šis centras skaitomas dideliu pagerinimu lėktuvu kontrolės, bet nelaikomas amžinu. Jau dabar turi planus išleisti 200 milijonų tarp 1970 ir 1975 metu lėktuvų kontrolės punktams statyti ir irengti. Dabar pastatytasis kainavo du milijonus.

MASINIS MITINGAS

Antradieni, vasario 21 d., rengiamas masinis mitingas įvairiu tautu reikalauti, kad būtu kongresmanas Adam Clavton Powell grąžintas kongrese ir kad būtu vėl priimtas kaip pirmininkas Darbo, Mokslo ir Šalpos komitete.

Kalbės ir pirmininkaus šiam mitingui Casimir Nowacki, lenku veikėjas. Taipgi kalbės Ruth Gage Colby visiems žinoma kovotoja už taika ir civiliniu teisių vadovė. Bus ir daugiau kalbėtoiu ir meninių jėgų.

Vieta: Sheraton-Atlantic Hotel (Crystal room), 34-ta gatvė ir Broadway, New York City, 7 val. vakare. Įžanga 75c.

Diskusuoja partijų nominacijas

Abiejų valdančiųjų partijų ir bendrai politikierių sambūriuose daug kalbama apie kandidatų nominacijų sistemą. Yra norinčių New Yorko valstijoje įvesti tiesioginę nominaciją — nominuoti galėtų bile pilietis. Dabar nominuoti gali tik tos partijos balsuotoju registruotas asmuo.

Įvedus tiesioginę nominacija, pasinaikintų reikalas šaukti partines konvencijas tam tikslui.

TAKSAI, TAKSAI

Taksai yra maistas, kuriuo minta ir pasilaiko visuomeninės įstaigos ir valdžios. Bet kada per dažnai ir perdaug pradedama iš tu načiu žmoniu reikalauti, žmonės ima pykti. Kad ir šiandien — nedaug sutiksi žmonių, kurie nebūtu pyktelėje ant majoro Lindsay. Už ka? Negaudamas miesto reikalams pakankamai paskyru iš federalinės ir valstijinės valdžiu, jis valstijiniam finansų komitetui pasiūlė sekamus naujus taksus:

Nauji 90 centų taksai ant "fifth" stinrios degtinės duotų 93 milijonus per metus.

Aštuonios loterijos vietoj keturių—20 milijonu.

Dešimt centu už kirpimą plauku, centas už plovimą marškiniu — 37 milijonai.

Pakelti nuo 5 iki 7 procentų biznio įstaigų nuomas — 30 milijonu.

Nedaug šia gadyne rasi vyru, kaip vyru, kurie apetitui akstinti arba ir susėdę prie pinaklio kartas nuo karto bonkele neišseikėtu. Pasidrasinus visuomet padidėja noras ieškoti laimės, gi loterijos bilietai šiemet bus laisvai gaunami visur. Plaukus turi kirptis ir marškinius plaunasi visi bent prieš didžiasias šventes (reikia ar nereikia).

Taigi, visa šio naujojo taksų kėlimo našta užgriūtų ant eilinių vartotojėlių galvos. Jie pyksta.

Oslo.—48 kandidatai nominuoti Nobelio taikos premijoms. Tarp jų yra ir Jungtinių Tautų gen. sekretorius U Thantas.

Bandysią palaikyti dabartinį fėrą

New Yorko valstijos ir miesto viršininkai, sakoma, šiuo metu norėtų išvengti fėro kėlimo. Bet visi sutinka, kad dabartinis fėras su esamuoju keleivių skaičiumi miesto subways ir kitų važiuotės linijų neišlaiko. Tenka kur nors gauti ekstra pinigų arba fėrą kelti.

Fėro kėlėjų garbės nenori nei vieni, nei kiti, ypačiai dabar, kada jau diskusuojama partijų kandidatai ryšium su ateinančiais 1968 metų prezidentiniais rinkimais.

Fėrų kėlimas turi ir kitą negerovę. Vieni neišgalėdami, kiti nenorėdami pakeltą fėrą mokėti praretina savo keliones, o neišvengiamoms ieško sudėtinių transporto priemonių, daugiau užkemša gatves privatinių automobiliu transportas. Pakėlimas fėro nepridėda tiek pajamu, priedo, kiek jo buvo laukta. Tai tuo sumetimu daugelis ir sako, kad kėlimas fėro tebūna paskutinė priemonė miesto važiuotei palaikyti.

Daug kalbama apie subsidijas, reiškiant, kad valdžia primokėtu trūkstamąja liniju dalį, kurios nepadengia fėras. Subsidijų šalininkai sako, jog tai vienintelė priemonė. Vieškeliu tiesimui išmokama iš valdžių iždu priedai-subsidijos. Miestuose važiuotės linijos ne mažiau reikalingos. Jos reikalingos ne vien tik norintiems nuvykti i miesta ka nors nusipirkti, ar nuvažiuoti i darba. Linijos lygiai reikalingos tam, kas turi ka nors parduoti, ar fabrikantui, kuriam reikia kad darbininkai atvažiuotu. Mieste yra daugybė valstijos ir federalinės valdžios įstaigu, kurioms reikia kad žmonės i jas atvyktu.

Atrodo, subsidijų šalininkai teisūs, visos valdžios turėtu prisidėti išlaikymui miestuose visuomeniškų transportacijos priemoniu, o tai reiškia ir Didžiojo New Yorko subways ir autobusų liniju.

PAGERBS DR. BARSKĮ

Kas prisimena ankstyvąsias Amerikos darbininkų kovas prieš keliantį galvą fašizma pasaulyje ir didvyrišką Ispanijos liaudies gynimasi nuo brolžudiško ginkluoto fašizmo, tas dėkingai mini daktarą Barskį.

Dr. Edward Barsky, amerikietis, organizavo liaudiečiams kovotojams medikališką pagalbą. Reakcininkai ji už tai ir dabar tebepersekioja, bet pažangioji visuomenė ją gerbia. Vasario 24 viešbutyje Americana įvyks šaunus banketas 6:30 v. vakaro. Bilietas — $12.50. Organizacijos galėtų nors po atstovą pasiųsti.

Bronx rajono vidurinių mokyklų atstovai buvo susirinkę suvaidinti Board of Estimate posėdi, su miesto šeimininkų problemomis susidurti, jas suprasti.

Bronxe 69 metų asmuo tapo mirtinai subadytas namų keltuve. Užpuolikas pabėgo, palikdamas kraujo pėdsakus. Matomai, puolamasis gynėsi.

Helikopteriu gaudė plėšikus Brooklyne

Brooklyno tirštai apgyventame East New Yorko rajone vasario 14-tą įvyko tikra ablava. Ji prasidėjo Manufacturers banko skyriuje 2084 Linden Boulevard, o baigėsi už apie 20 blokų raisto aštuonių pėdų aukščio žolėse.

Triukšmas ir medžioklė prasidėjo trims užsimaskavusiems vyrams įėjus į banką. Jie įsakė penkiolikai darbininkų ir apie 20 kostumerių užsilaikyti ramiai. Du atsistojo visą tą būrį žmonių ganyti, o trečiasis, kaip katinas persirito per užtvarą, čiupo per nakti sumestus naktinių depozitoriu maišelius su apie $9,000 ir virš tūkstanti liuosų pinigu. Tuomet visi išbėgo i laukiančią baltą automašiną.

Netrukus aliarmas sušaukė policiją iš trijų apylinkės stočių. Sudaryta užtvaras į ekspresinį Belt Parkway, bet bėgliai keliskart dingo policijai iš akių kažkur apylinkės mažose gatvelėse. Kai mašiną dasivijo, mašina sudužo. Policijai pagalbon pribuvo helikopteris, policija apšaudė ir sužeistą žolėse sugavo DiCandia, 31 m., 627 Lincoln Ave. Gi Anthony Stabile, 21 m., gyve. 440 Berriman Ave., sugavo įbėgusi i pastatą, o trečiojo, tebeieškoja.

Pinigu daugiuma plėšikai paliko sudaužytoj mašinoj, dali rado pas sužeistaji, paiste, bankas atgavo visus. Gi virš 50 policininku, ju automašinų ir helikopterio sugaišti užmokėsime mes, taksu mokėtojai.

Subway prisakymai

New Yorko Transit Autoritetas, sakoma, rūpestingai tyrė visas subway ir visų transportacijos priemoniu ligas, svarstė ir nusprendė gydyti bent tas, kuriu gydymas daug nekainuotų, o dar labiau tas, už kuriu gydyma dar galima pinigų gauti.

Sudarvta 39 "prisakymai", tarpe kuriu yra: draudimas lermuoti, ar net ir gražiai groti ar dainuoti; nevalia mitingauti ar kalbas sakyti; draudžia kojas ant sėdyniu dėti; laikraščius ar atmatas iš dėžių imti; neleistina degtinę gurkšnoti ir net sodę atvirame inde i vagoną nešti.

Iki šiol už tai dažniausiai nieko nesakydavo, retkarčiais pabardavo, o kaltasis atsakydavo "žiūrėk savo biznio". Dabar žada bausti pinigiškai ir kalėjimu. Aukščiausia bauda bus 10 dienu ir $25.

Pažiūrėsime, gal gi šviesių suknelių sėdynės nebebus juodos. Gal?

Miesto Tarybos prezidentas O'Connor sako, kad JAV prekyba su užsieniu mažėja. Kol ji nepastatyta ant stiprios papėdės, statymas Pasaulinio prekybos centro būtu statvmu paminklo "mirštančiam uostui".

American Airways pradės naudoti daugiau helikopterių perkėlimui keleivių į Kennedy airportą iš New Jersey ir Westchester stočių.

Katalikai nerimsta dėl karo Vietname

Gražų sekmadienio rytą ryžtingas taikos šalininkas P. Kunca nuvyko pažiūrėti, kas darosi didžiulėje šv. Patricko katedroje. Gal gi ir katalikų viršininkai susiprato kad neteisingas karas Vietname yra baisiausioji nuodėmė? Gal pradės ne tik melstis bet ir kalbėti už taiką?—galvojo jis eidamas.

Netoli katedros jis pamatė nedidelį būrį žmonių poromis ateinant, pirmasis neša didelį kryžių. — Tai gal kokia draugija eina katedron? Bet... ne, grįžta atgal.

Tik arti priėjęs jis pamatė, kad nukryžiuotojo vietoj ant kryžiaus didelėmis raidėmis yra pažymėta: **VIETNAMAS.** Suprato — demonstracija.

Susidomėję praeiviai teiravosi kame čia dalykas, kai kurie klausinėjo daugiau informacijų. Demonstrantai jiems įteikdinėjo lapelius. Vienas tokių lapelių gautas ir "Laisvei."

Lapelyje, adresuotame kardinolui Spellmanui, be kito ko, sako:

"Pasaulio sąžinę išjudino brutalus ir barbariškas karas, kuri Jungtinių Valstijų vyriausybė dabar veda Vietname. Daug balsų, iskaitant ir šventatasis Popiežiaus Povilo, su skausmu širdyje išsireiškė prieš tolimesnį žudymą nekaltu žmonių. Kiek dar daugiau vaikų turės būti sudegінti iki New Yorko kataliku hierarchijos sąžinė pridės savo balsą prie pasaulinio protesto?

Kain katalikai mes esame giliai susirūpinę jūsu vėliausiu pareiškimu kad Jungtiniu Valstiju valdžia kariauianti už civilizacija. Mus taipgi sukrėtė tas, kad žmonės išmetami iš bažnytinės šventovės ir areštuojami už tai, kad jie driso reikšti giliausius savo sąžinės jausmus..."

Lapelis kreipiasi i kardinolą su prašymu skirti vizita asmeniškam pasikalbėjimui su kardinolu apie tuos dalykus. Toliau pakartoja kai kuriuos popiežiaus Povilo žodžius. Galop lapelis praneša, kad:

"Demonstracija kas sekmadieni tarp 10 ir 11:30 ryto prie St. Patricks katedros (50th St. ir Fifth Ave.)."

Norinčius daugiau informacijų prašo kreiptis į katalikų Ad-Hoc komitetą prieš karą Vietname, 100 W. 82nd St., New Yorke. Kviečia visų tikybų žmones stoti sykiu su jais į protestą prieš karą.

Rep.

Dar viena kompanija išsikraustys kitur

American Can Co. skelbia, kad ji savo įmonės gretimais trejais metais iškraustys į Greenwich, Conn., ar į kurį kitą patogų miestelį. Kompanijai dirba 2,000 darbininkų.

Columbia universiteto studentai užprotestavo prieš leidimą verbuoti kampuse šnipus (CIA), jie užsėdo ofiso duris ir neleido agento išeiti pietų.

Nelengva pastatams į padanges kilti

Čia nekalbėsime, kiek darbo jėgos ir priemonių reikia dangoraižiams statybines medžiagas sukelti į aukštybes. Tai kitų rūpestis, o sekama problema jau mano, o gal ir jūsų rūpestis.

New Yorke planuojama statyti virtinę milžiniškų pastatų, kuriuose įsikurs World Trade Center (pasaulinis prekybos centras). Bet štai kita įstaiga didžiulio laikraščio "Times" vasario 16-os laidoj visame puslapyje, be kitko, pareiškė:

—Jei tas centras bus pastatytas, mažiausia milionas televizoriu savininkų didžiojo New Yorko srityje girdės jau pagadintą garsa, matys dubeltavus paveikslus. Gal penki milionai žmonių nukentės dėl to kad vienas žmogus nori pastatyti aukščiausią pasaulyje pastatą, kurio niekas kitas nenori ir kurio niekam nereikia.

Protestuotojai teisūs, dabartinės statybų medžiagos būna kliūtimi oru siunčiamiems garsams ir vaizdams. O visgi reikia manyti jog laimės tas, kas turi daug pinigu ir nori dangoraižius statyti.

Autoritetas ieško varguomenei buto

New Yorko miestinis Housing Authority tūkstančius šeimų yra apgyvendinęs specialiuose tam tikslui pigiomis rendomis statytuose projektuose.

Dabar autoritetas laiškais kreipėsi į namų nuomavimo agentūras ir didžiuju namų savininkus. Pasiūlė nuomoti butus autoritetui, kuris pagal reikalą tuos butus nuomos varguomenės šeimoms už tiek, kiek jos išgali mokėti nuomos. O nuomos skirtumą sumokės valdžia.

Gubernatorius Rockefeller visuomenės vadovų susirinkime diskusavo reikalą steigti narkotikų gydymui centrus. Jis pasiskundė, kad visuomenė sutinka, jog tokiu centrų reikia, bet lai jie būna kur nors kitur, ne pas juos.

Antonio Franc, 56 m., čekoslavas dipukas, rastas Queens General ligoninėj pasipiovęs. Jis ten gydėsi.

LLD 1 KP. NARIAMS

Susirinkimas įvyks vasario 27 d., 7:30 vakaro, Laisvės salėje. Dalyvaukime visi nariai, turime svarbiais reikalais pasitarti.

Valdyba

Parengimų kalendorius

Vasario 21 d.

Masinis mitingas reikalaujant grąžint Adam Clayton Powell į kongresą ir komisijas. — Sheraton-Atlantic Hotel — 34 Street ir Broadway, New York City. 7 val. vakare. Įžanga 75c.

Kovo 5 d.

Moterš Dienos minėjimas, rengia Niujorko Lietuvių Moterų klubas, Laisvės salėje, 3 val. popiet.

Kovo 12 d.

"The Workerio" jubiliejaus minėjimas. Town Hall, 43rd St. prie 6th Ave., New York City.

Kovo 18 d.

Amerikinio Sveturgimiams ginti komiteto masinis mitingas.

Balandžio 9 d.

LDS 3-ios Apskrities banketas, Liet. klube, Harrison, N. J., 2-rą valandą.

Balandžio 22 d.

Lietuvių Namo Bendrovės šėrininkų suvažiavimas "Laisvės" salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 val.

MOTERŲ KLUBO MITINGAS

Visos narės dalyvaukime šį trečiadienį, vasario 22 d., 7:30 val. vakare, Laisvės salėje, kur įvyks Niujorko Lietuvių Moterų klubo susirinkimas.

Komitetas

MOTERS DIENOS MINĖJIMAS NIUJORKE

Teko sužinoti, kad planai jau sudaryti Moters Dienos minėjimui Niujorke.

Niujorko Lietuvių Moterų klubo išrinktasis komitetas suruošimui šio pobūvio ir klubo valdyba turėjusios nevieną pokalbį. Atrodo, kad minėjimo popietis bus įvairus, smagus ir pamokinantis. Dalyvaus gražus būrys klubiečių išpildyme programos, įskaitant ir Aido Chorą. Reikia pasakyti, kad visos aidietės, kaip ir mokytoja Mildred Stensler, yra klubo narės.

Tad, prašome nepamiršti dalyvauti su klubietėmis kovo 5 d., sekmadienį, 3 val. po pietų, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

I. M.

KVIEČIA MŪSŲ AIDO CHORĄ IR VISUS

Aido choras yra pakviestas ir dainuos suomių su ukrainiečiais popietyje šį sekmadienį, vasario 26, 3 val., Ukrainų salėje, 85 E. 4th St., Manhattane. Po programos—bazaras ir šokiai.

Bazare turės gražmenių dalykų. Kviečia visus.

Anglų-Lietuvių Kalbų

ŽODYNAS

Išleistas 1961 metais Lietuvoje

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Gaunamas "Laisvės" knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

"LAISVĖ"

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417